No. 110. 1862.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag 13 September.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel, bevattende:

1. De 3e brief over het VIIe nederlandsch taal- en letterkundig kongres te Brugge;
2. Vervolg der Buitenlandsche tijdingen.

Editie van vrijdag avond 8 ure.

BINNENLAND.

Middelburg 12 September.

In ons nommer van jl. zaturdag maakten wij melding van de behandeling voor het provinciaal geregthof in Zeeland van de zaak van Cornelis Roks, zich noemende koopman in kalveren te Etten, gedetineerd in het huis van burgerlijke en militaire verzekering alhier, ter zake van vijf diefstallen van vee uit de weide.

Heden morgen heeft het hof in deze zaak uitspraak gedaan en den beschuldigde schuldig verklaard aan de hem ten laste gelegde als bewezen aangenomene en nader gekwalificeerde feiten. Gelet op de artt. 388, 36 en 52 van het wetboek van strafregt en art. 207 van dat van strafvordering, heeft het hem veroordeeld tot een tuchthuisstraf voor den tijd van zes jaren en in de kosten der procedure, zoo noodig te verhalen bij lijfsdwang.

In een onzer vorige nommers drukten wij ons leedwezen uit dat *het rapport der kommissie,* waaraan *de last was* opgedragen om de plannen voor gepantserde ijzeren stoomkanonneerbooten te onderzoeken en voorstellen daartoe betrekkelijk te doen, nog niet openbaar was gemaakt. Terwijl eene officiële openbaarmaking achterwege is gebleven, is ons echter thans gebleken dat het „Tijdschrift voor het zeewezen" den inhoud van dat rapport door een algemeen verslag van den heer A. E. Tromp, hoofd-ingenieur der marine heeft doen kennen. Hoewel ons dus nog steeds de officiële openbaarmaking van dit belangrijk rapport in zijn geheel ontbreekt, willen wij echter daarop ten minste de aandacht onzer lezers vestigen, en in zooverre op bovengenoemde opmerking terugkomen.

---

* Men schrijft ons uit Zuid-Beveland 11 dezer:

„Het jeugdige koolzaad wordt op vele plaatsen zoo zeer door de dusgenoemde springers of etvlooijen gekweld en afgeknaagd, dat onderscheidene landbouwers het reeds hebben moeten omploegen en hun land op nieuw bezaaid, doch ongelukkig zijn deze vraatzuchtige diertjes door dien maatregel niet verdwenen, noch is hun eetlust er door verminderd. Op het ten tweeden male bezaaide veld vertoont de plant zich naauwelijks schuchter met een paar blaadjes, of de onwelkome bezoekers vergasten *er zich* aan, en *verdunnen het zoodanig* dat enkele boeren zich genoodzaakt zien ook dat om te ploegen of uit te kappen, en hun akker voor de derde maal te bezaaijen, *in de hoop* daardoor *het* ongenoode volkje te overwinnen, wiens vernielingswerk door het drooge weder begunstigd wordt."

---

* Men meldt ons uit IJzendijke 10 dezer:

„De onderscheiding, onzen burgemeester ten deel gevallen, daar het Z. M. heeft behaagd *hem tot officier van de orde der* Eikenkroon te benoemen, heeft niet alleen in deze en de andere gemeenten, wier belangen aan hem zijn toevertrouwd, *maar zelfs in het geheele distrikt* en ook buiten hetzelve, deelneming gevonden. Daarvan hebben de ingezetenen der onderscheidene gemeenten en het muziekgezelschap alhier de ondubbelzinnigste bewijzen gegeven.

„Eergisteren had, onder begunstiging van schoon weder, het aangekondigde muziekfeest, ter gelegenheid van het 25jarig bestaan der muzieksocieteit: „Geduld overwint" alhier, plaats.

„De muzieksocieteiten, welke de uitnoodiging hadden aangenomen, zijn allen tegenwoordig geweest en hebben de bij het programma bepaalde stukken uitmuntend uitgevoerd. Elke der societeiten ontving uit handen des voorzitters van het muziekgezelschap alhier een zilveren vergulde medalje tot aandenken, terwijl de muziekvereeniging van Everghem (België) nog een tweede werd ter hand gesteld als zijnde van de opgekomene vereenigingen de verst afgelegene.

„Het oplaten der beide luchtballons slaagde uitmuntend; terwijl eene ontelbare menigte, *zoo uit dit en het vijfde* distrikt, als uit het naburige België, zich reeds van des middags door onze straten bewoog.

„*Heden* viert de heer Launspach, oud wethouder enz. dezer gemeente, zijn 90en verjaardag. Een tal van ingezetenen begeeft zich tot den waardigen grijsaard om hem daarmede geluk te wenschen, *terwijl* de muzieksocieteit alhier voornemens is hem eene serenade te brengen."

---

* Uit Utrecht schrijft men ons, 10 dezer:

„Gelijk men weet, heeft dr. E. Mulder, leeraar in de scheikunde aan de delftsche akademie, onlangs op zijn verzoek voor een jaar verlof gekregen en het vaderland verlaten. Aan den heer H. C. Dibbits, phil. nat. cand. en assistent aan het chemisch laboratorium te Utrecht, is aangeboden, de waarneming der betrekking van dr. Mulder gedurende diens afwezigheid op zich te nemen."

---

* Men schrijft ons uit Haarlem, 10 dezer:

„Gisteren had alhier plaats de gewone vergadering van het instituut van ingenieurs. Met gespannen verwachting zag men sints lang de vergadering te gemoet, omdat daarin de groote kwestie, van de doorgraving van Holland zou behandeld worden en het plan van den heer ingenieur Huet uit een technisch oogpunt zou worden besproken en beoordeeld. De heer Huet heeft zijn plan in het breede toegelicht en verdedigd en vele gewigtige bezwaren, er tegen ingebragt, wederlegd. *De vergadering is echter* niet tot een besluit gekomen in deze, te meer daar verscheidene hoofdingenieurs van den waterstaat, die in het eerste plan gekend zijn geworden of het hadden helpen vormen, *afwezig* waren en dus *niet* konden worden gehoord. Die afwezigheid was zeer te betreuren en bijkans onbegrijpelijk. In de volgende vergadering, over twee maanden te 's Hage te houden, zal dus het plan van den heer Huet op nieuw ter behandeling komen. Men hoopt dan op de tegenwoordigheid van de sommiteiten op het gebied van de waterbouwkunst."

H. M. de koningin en Z. K. H. prins Alexander, vergezeld van HD. gevolg, zijn woensdag morgen van 's Gravenhage naar Wiesbaden vertrokken, van waar H. M. en HH. KK. HH. de prins van Oranje en prins Alexander de reis naar Stuttgard zullen voortzetten. H. M. zal aldaar tot het laatst van oktober verblijven, terwijl Z. K. H. prins Alexander, na den verjaardag van Z. M. den koning van Wurtemberg, naar 's Hage zal terugkeeren.

Dr. W. R. baron van Hoëvell, lid van den raad van state, redakteur van het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië, heeft, naar wij vernemen, besloten met den aanvang van het vol*gende jaar die redaktie neder te leggen.*

Uit Groningen wordt aan het Handelsblad geschreven:

„Als eene vermeldenswaardige bijzonderheid wordt uit deze streken medegedeeld, dat, in strijd met vroegere waarnemingen, dit jaar de ziekte onder de aardappelen hoofdzakelijk wordt opgemerkt niet onder de oude, maar in tegendeel onder nieuw-ingevoerde soorten en bepaaldelijk op menige plaats onder de jammen of jannen, die zulk eene goede verwachting hadden opgewekt."

Uit Enschede schrijft men aan het Algemeen handelsblad:

„Deze stad begint reeds weder eene andere gedaante te krijgen. De puinhoopen zijn grootendeels opgeruimd, de gracht voor een gedeelte daarmede gedempt, enkele straten zijn bijna geheel hersteld en meer dan honderd huizen reeds weder bewoond. De protestantsche noodkerk nadert hare vol*tooijing* en *ook die voor de katholijken* zal *spoedig gereed* zijn. Ook onze industriëlen laten met kracht aan hunne vernielde gebouwen werken, zoo dat ook van deze nog vóór den winter eenigen gereed zullen zijn. Voor eene der afgebrande fabrieken is insgelijks koncessie tot herbouw aangevraagd.

„De katholijke noodkerk, waarin aanstaanden zondag voor het eerst dienst gedaan zou worden, is maandag avond plotseling ingestort. Gelukkig, dat de werklieden niet meer in het gebouw waren. De kapellaan, die juist het gebouw in oogenschouw nam, is onverlet gebleven. Daar deze kerk slechts tot november 1863 zou dienen, wilde men zoo min mogelijk kosten maken: halfsteens muren met leem in plaats van kalk gemetseld en niet geankerd. De schade komt voor rekening der gemeente."

Vrijdag avond is in het lokaal Groot keizershof, te 's Hage, eene algemeene vergadering gehouden van de afdeeling 's Gravenhage der Vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerknijverheid in Nederland. Onder de mededeelingen van het bestuur behoorde eene van het hoofdbestuur, houdende berigt, dat de minister van binnenlandsche zaken, de heer Thorbecke, geene termen heeft gevonden, om eenige gelden beschikbaar te stellen, ten einde eenige bekwame en verdienstelijke werklieden naar de londensche tentoonstelling te zenden, dewijl daartoe geene middelen voorhanden zijn, en dit bovendien eene zaak is, waarvoor de nijverheid, zoo noodig, zelve zorgen moet.

De gezamenlijke ontvangsten der tentoonstelling te Londen van den dag der opening (1 mei) tot 23 augustus ll. worden geraamd op p. st. 347,749. In het zelfde tijdperk tijdens de tentoonstelling in 1851 bedroegen de ontvangsten 387,936 p. st. Stelt men nu van 23 augustus tot 15 oktober, zijnde de laatste de dag, waarop de tentoonstelling vermoedelijk zal gesloten worden, de gemiddelde ontvangst per dag op p. st. 3000, dan levert dit den kommissarissen nog een bedrag van p. st. 144,000, makende met bovengenoemde p. st. 347,749 of, in ronde cijfers, p. st. 348,000, eene totaal-ontvangst van p. st. 492,000. De heeren Kelk and Lucas, aannemers van het gebouw, erlangen, volgens kontrakt, boven de bedongen som nog de opbrengst tusschen p. st. 400,000 en p. st. 500,000, derhalve p. st. 92,000: zoo dat de kommissarissen p. st. 400,000 netto overhouden. Daarvan moeten zij uitkeeren aan de heeren Kelk and Lucas p. st. 200,000 voor het gebruik van het gebouw; p. st. 70,000 voor extra-gebouwen; algemeene onkosten p. st. 175,000, dus totaal uitgaven p. st. 445,000, zoo dat eene som van p. st. 45,000 door de borgen moet worden bijgepast, tenzij de tentoonstelling nog eene maand langer, dan voorloopig is bepaald, geopend blijve.

(*Handels- en Effectenblad.*)

Men verneemt dat dr. Bernstein, aan wien door de nederlandsch-indische regering het doen eener wetenschappelijke *reis naar de Molukken en Nieuw-Guinea, tot het* bewerkstelligen van natuurkundige onderzoekingen is opgedragen, op het eiland Batjan eene ontdekking heeft gedaan, welke niet van gewigt schijnt te zijn ontbloot.

Bij het bestijgen van het Sabellah-gebergte, dat vóór hem nog door niemand schijnt te zijn beklommen, vond hij op eene hoogte van ongeveer 2600 tot omstreeks 3800 parijssche voeten boven de zee, een uitgestrekt bosch van notenmuskaatboomen, beladen met vruchten van bijzondere grootte en schoonheid, die de gewoonlijk alhier aan de markt komende noten in waarde verre schijnen te overtreffen.

Naar aanleiding van het berigt van dr. Bernstein, dat deze uitstekende muskaatnotensoort in zeer groote hoeveelheid op het Sabellah-gebergte aanwezig is, zouden, zoo wordt verder geschreven, de noodige bevelen zijn gegeven tot het inzamelen van eenige pikols dier noten, welke vervolgens dan wel hier te lande ter markt zullen worden gebragt.

Benoemingen en besluiten.

RIDDERORDEN. Tot belooning dergenen, die zich hebben onderscheiden bij het door 's rijks schroefstoomschip Reteh, op den 18 april jl. geleverde gevecht tegen de zeeroovers op een klein eiland in de baai van Lobo, op de westkust van het eiland Karatelang (Talautgroep) *zijn benoemd tot ridder der* 4e klasse van de Militaire Willemsorde: de luitenant ter zee 1e klasse jhr. M. W. Bowier, kommandant van 's rijks schroef*stoomschip* Reteh; *de luitenant ter zee* 2e klasse jhr. T. E. de Brauw; de provoost L. Oosthoek en de kwartiermeester N. Akkerman.

Voorts zijn bij afzonderlijke dagorders, zoo in Nederland als in Nederlandsch-Indië, eervol vermeld: de luitenants ter zee 2e klasse J. C. Joekes en J. A. de Gelder; de officier van gezondheid 2e klasse G. A. M. van Ewijk; de matroos 1e klasse N. Gijzen; de kwartiermeester G. van Beest; de konstabel J. W. Kroesen; de koksmaat C. Bulte; de matroos 2e klasse A. Hogendoorn en de matrozen 3e klasse D. Smit en G. Blaakmans.

Benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen leeuw de heeren: baron J. de Saint Génois, lid der Koninklijke belgische akademie van wetenschappen, letteren en schoone kunsten, en H. Mertens, bibliothekaris der stad Antwerpen.

Vergunning verleend aan jhr. J. Ortt van Schonauwen, hoofdingenieur van den waterstaat in Gelderland, *tot het* aannemen der onderscheidingsteekenen van de Koninklijke orde der kroon, 3e klasse, hem door Z. M. den koning van Pruissen geschonken; aan *den kapitein* jhr. *D. C. M. Hooft,* van het regement rijdende-artillerie, goeverneur van zijne koninklijke hoogheid prins Alexander der Nederlanden, tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der orde van de Wurtembergsche kroon, hem door Z. M. den koning van Wurtemberg geschonken; aan den kapitein-luitenant ter zee A. R. Blommendal, chef van de hydrografie der nederlandsche zeegaten, tot het aannemen en dragen van het ridderkruis der Guelphen-orde, hem door Z. M. den koning van Hannover geschonken; en aan den loodsschipper der 1e klasse bij het loodswezen van Texel S. C. Visser tot het dragen van de door Z. M. den keizer aller russen aan hem toegekende gouden medalje wegens het redden der bemanning van het op den 14 november 1861 in de buitengronden van Texel gestrande russische schip Alcyon.

MARINE. Op verzoek eervol uit de zeedienst ontslagen de luitenant ter zee 1e klasse W. F. van Erp Taalman Kip, thans in Oost-Indië, *met den laatsten der maand waarin dat besluit* ter zijner kennis zal worden gebragt.

LEGER. Eervol uit zijne betrekking ontheven en op non*aktiviteit gesteld de generaal-majoor J. J. van Mulken,* bevelhebber in de 4e militaire afdeeling, onder betuiging van zijner majesteits tevredenheid en dank voor de vele en gewigtige diensten, door hem tot dus verre aan hoogstdenzelve en aan het leger bewezen.

Eervol ontslag uit de militaire dienst verleend, onder toekenning van pensioen, met ingang van 1 oktober e. k., aan den met verlof, tot herstel van gezondheid, hier te lande teruggekeerden kapitein der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië A. C. van der Boon, wegens voortdurende ongeschiktheid tot het gaan hervatten van zijne dienst in Nederlandsch-Indië.

Op nieuw pensioen verleend, ten bedrage van f 4000 's jaars, aan 's konings adjudant-generaal, den luitenant-generaal en minister van staat H. F. C. baron Forstner van Dambenoy, gewezen minister van oorlog; en tot een bedrag van f 3466 's jaars, aan 's konings adjudant in buitengewone dienst, den generaal-majoor C. T. van Meurs, gewezen minister van oorlog.

Op non-aktiviteit gesteld tot dat nader omtrent hem zal worden beschikt, de officier van gezondheid 1e klasse A. M. Verhoef, dienstdoende bij de garnizoens-infirmerie te Leiden.

Kerk- en schoolnieuws.

* De heer J. W. Beversen, predikant bij de evangelisch luthersche gemeente te Kampen, heeft het beroep, door den grooten kerkeraad dier gemeente te Dordrecht op hem uitgebragt, aangenomen.

— * Nadat er dingsdag avond ten 7 uur in de Groote kerk te Haarlem een voorbereidende godsdienstoefening was gehouden, onder leiding van den heer W. Hoevers, predikant te 's Gravenhage, die tot tekst zijner rede had 1 Tim. II : 4: „God wil dat alle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen," eene rede waarin hij de tekstwoorden voorstelde als de levensleuze der Evangelische maatschappij en daaruit aanleiding ontleende deze aan te bevelen, — hielden het hoofdbestuur en de afgevaardigden der genoemde maatschappij de 10e algemeene vergadering, onder voorzitterschap van den heer Bosman, predikant te Rotterdam. Verschillende huishoudelijke zaken werden in die bijeenkomst verhandeld, die door 85 leden bijgewoond werd.

Gemengde berigten.

Het gerucht wil dat de londensche tentoonstelling een nieuw model van predikstoelen oplevert, waarvan het klankbord de vorm van een domper heeft, en in verband staat met een uurwerk waarvan de wijzerplaat geplaatst is aan het voorste gedeelte van den predikstoel zigtbaar voor de toeschouwers. Men kan daardoor nu het uur bepalen waarop de predikatie moet geëindigd wezen en mogt de redenaar zich door het vuur der voordragt laten verleiden niet op het bepaalde uur te eindigen, dan valt de domper naar beneden en verbergt hem voor het oog der schare. Men vindt niet gemeld of deze uitvinding reeds met vrucht in toepassing is gebragt. — Aan de Kamper courant wordt uit de Lemmer geschreven, dat door den pastoor A. te B. (die voor eenigen tijd hevig verbolgen scheen tegen het dragen van krinolines door het aan zijne zorg toevertrouwde vrouwelijke zielental) voor weinige dagen eene predikatie werd gehouden tot aanprijzing van dat kleedingstuk, omdat de schoone sekse alsdan minder rokken zou behoeven, daar door het dragen van minder rokken minder geld voor toilet noodig was en men daardoor in de gelegenheid zou zijn de geldelijke bijdragen voor de kerk te vermeerderen!! — De typhus, welke onder het garnizoen van Posen heerschte, is thans, naar men van daar meldt, aanmerkelijk verminderd en wel door het welslagen der genomen proeve om de lijders aan eene geneeskundige behandeling in de vrije lucht te onderwerpen, tot welk einde zij zijn opgenomen in eene daartoe in het veld opgerigte tent, welke aan twee zijden geopend is, zoo dat er voortdurend luchtverversching plaats vindt. Reeds zijn de meesten der daarin opgenomen lijders genezen. — Daar het gebrek aan hulponderwijzers voortdurend blijft bestaan en er minder hulponderwijzeressen gevraagd worden, wijst de Amsterdamsche courant er op dat men, even als in België met goeden uitslag geschiedt, op de jongens-scholen ook hulponderwijzeressen kon bezigen, wier invloed op het onderwijs soms hoogst gewigtig kan zijn. — Een timmerman te Weenen wilde, eenigen tijd geleden, zijn jongste kind, dat zeven weken oud was, laten loopen. Deze eenigzins geforceerde excercitie lokte eene zoo groote massa volks, dat de policie zich verpligt achtte haar uiteen te drijven. — De kleinzoon van den wereldberoemden dichter lord Byron is in den nog jeugdigen ouderdom van 26 jaren overleden. Hij was bekend onder den naam van Byron Noël burggraaf Ockham, en was de oudste van de twee zonen van graaf Lovelace en Ada, eenige dochter van lord Byron. Zijn plotselinge dood wekt te meer belangstelling bij het publiek, omdat er omtrent hem zeer romaneske feiten aan het licht komen. Men verhaalt namelijk dat hij, ofschoon te midden van pracht en weelde geboren en opgevoed, op zijn twaalfde jaar vrijwillig de menigvuldige aanlokkelijkheden van zijn hoogen stand verloochende, eensklaps het ouderlijke huis verliet en besloot voortaan met handenarbeid als een gewoon werkman het brood te verdienen. De talrijke moeijelijkheden en hinderpalen die hem in den weg stonden, schenen hem daarvan niet af te schrikken, maar in tegendeel meer moed in te boezemen. Hij begaf zich eerst in de koninklijke marine, doch verliet om onbekende redenen eenige maanden later de dienst. Vervolgens nam hij als gewoon matroos dienst aan boord van een amerikaansch koopvaardijschip en maakte in die hoedanigheid verschillende reizen mede. Eenige jaren later keerde hij, het zeeleven moede, naar Engeland terug. Gedurende langen tijd wist men niet waar hij gebleven was, tot dat men korten tijd voor zijn dood vernam, dat hij als gewoon arbeider werkzaam was op de scheepswerf van den heer Scott Russell, op het eiland Dogs, en aldaar even als de overige werklieden geregeld zijn weekgeld ontving. Het meest romaneske der geschiedenis is evenwel dat hij, ofschoon door geboorte en andere regten pair zijnde, naar men verzekert, met een meisje uit de arbeidende klasse in het huwelijk trad en met haar in een zeer nederigen staat leefde. Men weet niet of zij nog in leven is, maar zoo ja, dan kan zij ieder oogenblik aanspraak maken op hare regten als paires van Engeland en als zoodanig op al de officiële receptiën der koningin verschijnen, ja wat meer is, zelfs de koningin op de wang kussen. — De heer Rayner, dagblad-agent te Southampton, heeft al zijne couranten-jongens in Garibaldi-kostuum gekleed. — Men verhaalt dat Victor Hugo, kort na de verschijning van zijne „Misérables," de uitwerking willende weten welke het werk in Frankrijk had te weeg gebragt, aan zijn uitgever een telegram zond waarin niets anders stond dan een vraagteeken (?), en dat de uitgever ook een telegram zond waarin als antwoord alleen een verwonderingsteeken (!) voorkwam. — Met de Scotia is uit Liverpool het gerucht herwaarts overgebragt, dat op de hoogte van Montauk een groot stoomschip in brand stond; het had verscheidene vaartuigen bij zich; sommigen verzekerden, dat het de Great Eastern was, doch voor dit vermoeden bestaat weinig grond, althans men heeft het stellige berigt te Liverpool ontvangen, dat de Great Eastern in den avond van 23 augustus Cape Race is gepasseerd. — In de bibliotheek der geneeskundige fakulteit te Montpensier heeft men onlangs een manuskript van een fransch zangstuk uit de 13e eeuw gevonden. Daarin komen sporen voor van het dubbele kontra-punt, welks uitvinding men tot hiertoe eerst aan de 16e eeuw toekende. Het handschrift bevat 350 stukken in twee-, drie- en vierstemmige themas. — Een klein dagblad te Turijn, Fischieto, heeft eene lithografie uitgegeven die grooten opgang in Italië maakt. Garibaldi staat alleen en met over elkander geslagen armen de uitspraak van het ministerie af te wachten. Cavour verschijnt weder op aarde en zegt: chi di voi è senza peccato gli getti la prima pietra! Wie uwer zonder zonde is werpe op hem den eersten steen. — Volgens La patrie is het transportvaartuig Prins Jerôme, dat troepen naar Mexiko moest overbrengen op de reede van Gibraltar verbrand. De bemanning werd ter naauwernood gered. Een ander schip, dat insgelijks troepen naar Mexiko overbragt is door een fransch vaartuig aangevaren en daardoor genoodzaakt geworden in Gibraltar binnen te loopen. De nieuwe mexikaansche expeditie wordt dus onder vrij ongunstige voorteekenen begonnen. — Er schijnt gegronde reden te bestaan voor de hoop, dat een surrogaat voor katoen is gevonden, hetwelk in alle opzigten deze stof kan vervangen. Er zullen maatregelen genomen worden, om deze belangrijke ontdekking, die in het ware der zaak eigenlijk nog een geheim schijnt te zijn, binnen het bereik van het publiek te stellen, met de noodige voorzorg dat het volgende jaar een groote voorraad van het nieuwe produkt voor het verbruik verkrijgbaar zij. — Dezer dagen zagen de kapitein en matrozen van een hanoversche kof, bij Ellewoutsdijk zeilende een verschrikkelijk monster den helderen hemel door galopperen; het ondier scheen vuurstralen uit oogen en neusgaten te schieten en zijne pooten in razernij rond te slaan; het had het zeker op de ongelukkige kof gemunt en draafde er in woede boven; de schepelingen, verlamd van schrik, kropen angstig door het vooronder in het ruim; de kapitein riep uit: Mein Gott, dass ist ein Seeteufel!" Hij had den moed met zijn revolver vier maal op dien zeeduivel te schieten en hield voor den wind om hem te ontvlugten. Helaas, te vergeefs! het vreemdsoortig beest daalde vreesselijk, met de pooten vooruitstekende, langzaam bij de kof neder en dook pijlsnel bezijden het vaartuig in de golven. Ontzettend oogenblik! onbeschrijfelijke angst! Toen het monster stil op de baren scheen te liggen, vatte men courage, de loods bragt haken en dreggen aan, men wapende zich met bijlen en pistolen, haalde het mirakel ontzield aan boord, ... een paard van gutta-percha, volgens adreskaart, drie uren vroeger bij een muziekaal feest te IJzendijke opgelaten.

Burgerlijke stand.

Middelburg. Eerste huwelijksafkondiging den 7 dezer: J. F. van den Borre, weduwn. 44 j. met L. M. Linde, jd. 32 j. D. Koets, weduwn. 52 j. met P. Adamse, wed. 53 j. W. Sprenger, jm. 35 j. met J. P. Knorre, jd. 20 j.

(Van 30 augustus tot 6 september.)

Vlissingen. Gehuwd: J. van Don, weduwn. van J. J. Collet, 48 j. met J. de Dobbelaere, jd. 24 j.

Bevallen: P. Meuldijk, geb. Tanis, z. A. M. Daane, geb. Mulder, d. M. Sonius, geb. Vos, z. A. S. Meier, geb. Stooker, d.

Overleden: I. Bebelaar, jm. 23 j. M. W. Brakele, z. 2 j.

Goes. Gehuwd: J. Gorsse, jm. 21 j. met K. Heijmans, jd. 22 j. K. de Vos, jm. 25 j. met E. C. Zweedijk, jd. 27 j. J. J. den Boer, weduwn. 44 j. met J. M. van de Pas, jd. 27 j.

Bevallen: G. Duvekot, geb. Olbertijn, d. S. Robijn, geb. Verdorst, d. J. Duvekot, geb. de Schipper, d.

Overleden: A. Driesprong, man van C. C. Huijbregt, 56 j. E. J. Dekker, d. 3 j. A. J. de Jonge, z. 3 m. E. Harinck, jd. 57 j. M. P. Schrijver, z. 23 d.

Zierikzee. Bevallen: M. van den Bergen, geb. van der Pijl, z. S. Neerhout, geb. Romer, z. J. Findsom, geb. Versijke, d. C. J. L. Steinbuch, geb. Schallig, z. W. Schillemans, geb. Kanaar, d.

Overleden: J. van Zuijdland, vrouw van A. Heuvelman, 36 j.

In de maand augustus 1862 zijn in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven:

Te Middelburg, 5 huwelijken; 39 geboorten, als 24 zoons en 15 dochters; 23 sterfgevallen, als 11 van het mannelijk en 12 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geborenen 2.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 4, en van 1 tot 5, 5. 5 tot 10, 0. 10 tot 15, 0. 15 tot 20, 2. 20 tot 25, 1. 25 tot 30, 1. 30 tot 35, 0. 35 tot 40, 0. 40 tot 45, 2. 45 tot 50, 3. 50 tot 55, 0. 55 tot 60, 2. 60 tot 65, 0. 65 tot 70, 0. 70 tot 75, 1. 75 tot 80, 0. 80 tot 85, 1.

Te Vlissingen, 9 huwelijken; 29 geboorten, als 17 zoons en 12 dochters; 13 sterfgevallen, 7 van het mannelijk en 6 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geborenen 2.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 5, en van 1 tot 5, 1. 5 tot 10, 0. 10 tot 15, 0. 15 tot 20, 0. 20 tot 25 1. 25 tot 30, 1. 30 tot 35, 1. 35 tot 40, 0. 40 tot 45, 1. 45 tot 50, 0. 50 tot 55, 1. 55 tot 60, 0. 60 tot 65, 0. 65 tot 70, 0. 70 tot 75, 0. 75 tot 80, 2.

Te Goes, 3 huwelijken; 20 geboorten, als 11 zoons en 9 dochters; 14 sterfgevallen, 9 van het mannelijk en 5 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geborenen 0.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 6, en van 1 tot 5, 3. 15 tot 20, 1. 30 tot 35, 1. 40 tot 45, 1. 55 tot 60, 1. 75 tot 80, 1.

Te Zierikzee, geen huwelijken; 27 geboorten, als 11 zoons en 16 dochters; 13 sterfgevallen, 6 van het mannelijk en 7 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geborenen 1.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 6, en van 15 tot 20, 1. 20 tot 25, 1. 50 tot 55, 1. 55 tot 60, 1. 70 tot 75, 0.

Thermometerstand.

10 sept. 's av. 11 u. 56 gr.
11 „ 's morg. 7 u. 56 „ 's midd. 1 u. 63 „ 's av. 11 u. 56 gr.
12 „ 's morg. 7 u. 55 „ 's midd. 1 u. 67 gr.

Staten-generaal.

TWEEDE KAMER.

Voorloopig verslag.

Wetsontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs.

Sommige leden gaven hunne bevreemding te kennen, dat noch in het ontwerp, noch in de memorie van toelichting een woord gerept wordt van de bij art. 194 der grondwet, 2de lid, voorgeschreven verpligting tot eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen. Zij meenden, in strijd met degenen die oordeelen dat men bij technisch onderwijs de godsdienstige begrippen van andersdenkenden niet kwetsen kon, dat er bij geschiedenis en natuurkunde, die toch ook op de middelbare scholen zullen onderwezen worden, wel degelijk aanstoot te vreezen was.

Men meende, dat het onderwijs op de „hoogere burgerscholen," gelijk het ontwerp de middelbare scholen noemt, eene te materiële strekking zou hebben. Kon er ook eenig onderwijs in het latijn worden gegeven, zij zouden daardoor meer dienstbaar worden gemaakt aan de verspreiding van algemeene beschaving. De regering heeft bepaaldelijk de voorbereiding voor de militaire akademie en het instituut voor de marine op het oog gehad; doch hoe zouden de jongelieden zich voorbereiden, die bestemd zijn voor de vee-artsenijschool of de militaire geneeskundige school? Waar zouden de aanstaande apothekers, bloemisten en dergelijken, die eenige kennis van het latijn moeten bezitten, die kennis verkrijgen? Op de duitsche reaalscholen wordt een latijnsche kursus gehouden. Op de middelbare scholen in België is gelegenheid tot het aanleeren der oude talen, even zoo in Frankrijk op de lycées, en de polytechnische school is daar zuiver technisch. Sommigen vroegen dus of onder de uitbreiding van onderwijs, waarvan art. 21 van het ontwerp spreekt, het latijn niet bedoeld is? De onderscheiding tusschen hooger en middelbaar onderwijs zou toch wel niet zóó streng worden opgevat, dat de bijvoeging van eenig onderwijs in de oude talen, eene school dadelijk tot eene inrigting van hooger onderwijs verhief.

Verscheidene leden achtten het eene leemte in de wet, dat zij met opzigt tot de gymnasiën het stilzwijgen bewaart, want de regeling dier instellingen behoorde, tot zekere hoogte, bij die van het middelbaar onderwijs te huis. Doch anderen kwamen daartegen op en betoogden dat de gymnasiën een verkregen regt hebben, om tot het hooger onderwijs te behooren. Maar verder liet het ontwerp het militair onderwijs, de akademie te Breda en het instituut te Willemsoord geheel ter zijde, en, om nu niet van teeken- en muziekscholen en dergelijke te spreken, zocht men te vergeefs naar eenige bepaling in de wet omtrent de zeevaartscholen. Wat dit laatste punt betreft werd geantwoord, dat het zeevaartkundig onderwijs, al wordt het tot nu toe uitsluitend op bijzondere scholen of door bijzondere onderwijzers gegeven, aan de behoefte voldoet, waarvan de handel zoo zeer overtuigd is, dat hij zich in der tijd tegen regtstreeksche bemoeijing van den staat met dit onderwijs heeft verklaard.

Nog beweerde men, dat de wet niet alles regelt wat zij regelen moet en het verder voortgezet onderwijs aan meisjes ten eene male is voorbij gegaan, terwijl men ook niets vindt over de opleiding voor de dienst in Indië.

En ten betooge, daarentegen, dat de wet meer regelt dan zij regelen moest, beriep men zich op hetgeen zij wegens de polytechnische school bevat. Zoodanige instelling, zeide men, behoort uit haren aard tot het hooger onderwijs, en kan alleen onder het middelbare gerangschikt worden, wanneer men het diploma van den ingenieur op lagere waarde schat dan dat van doctor aan eene onzer hoogescholen verkregen. De behoefte echter aan eene polytechnische school werd door niemand ontkend, en deze wet opent het uitzigt dat in die behoefte binnen betrekkelijk korten tijd zal voorzien worden.

Over het algemeen toonde men zich met de oprigting van „openbare burgerscholen" zoo als art. 13 der wet die omschrijft, ingenomen, ofschoon sommigen hunne benaming liever in „technische scholen" wilden veranderd zien. Men was evenwel niet zonder vrees, of er wel voldoend uitzigt bestond, dat die scholen werkelijk zouden bezocht worden door hen voor wie zij meer bepaald bestemd zijn. Wilde men het beoogde doel goed bereiken, dan ware welligt vooraf eene wet noodig, waarbij het neelnemen aan fabriekarbeid beneden zekeren leeftijd verboden wierd, en de werkuren in de fabrieken voor niet volwassenen wierden beperkt.

De wet gaat van het denkbeeld uit, dat aan een dertigtal gemeenten, wier bevolking meer dan 10,000 zielen bedraagt, de „verpligting" zal worden opgelegd om eene zoogenaamde openbare burgerschool geheel op eigen kosten te stichten en te onderhouden. De bedenking werd gemaakt, of het opleggen dier verpligting wel in den geest der grondwet ligt, daar art. 194 het geven van openbaar onderwijs „van overheidswege" beperkt tot het lagere en in dien zin niet van het middelbare spreekt. Men voerde hiertegen aan, dat art. 13 der wet de vereeniging van het middelbaar met het lager onderwijs toelaat, waardoor de kosten van het eerste zeer gering zullen zijn.

Bij die minstens dertig gemeentescholen, zouden nog vijftien rijksscholen komen. Men vond dit cijfer te hoog.

In verband met een en ander, oordeelde men dat, de kosten der nieuwe inrigting veel hooger zullen loopen dan de twee ton, die de memorie van toelichting raamt. Men zal moeijelijk de benoodigde onderwijzers kunnen vinden, die, als zij toch

nische mannen zijn, in dienst van partikulieren zeer aanzienlijke inkomsten kunnen krijgen, en men zou hen dus met zeer hooge jaarwedden moeten wezen. Voegt men daarbij dat voor staatsrekening gebouwen voor de hoogere burgerscholen in de voornaamste gemeenten gesticht en onderhouden zullen moeten worden; dat het gebouw voor de polytechnische school met bijbehoorende laboratoria en verdere wetenschappelijken toestel, eene aanmerkelijke som zal vereischen; dat ergeld aan natuur- en scheikundige proeven zal moeten worden besteed; dan schijnt men zich onmogelijk te kunnen vleijen, dat de uitgaven met eene som van f 200,000 zouden kunnen bestreden worden.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

Sedert de laatste dagen zijn er uit Italië verscheidene stukken aangebragt betrekking hebbende op het gevecht bij Aspromonte. Het rapport der stafofficieren van Garibaldi, alsmede den brief van den generaal zelf, hebben wij voor het grootste gedeelte in ons vorig nommer opgenomen. Thans bevat het officiëel dagblad 1. het rapport van den generaal Cialdini omtrent de krijgsoperatiën in Sicilië, 2. het rapport omtrent het gevecht bij Aspromonte op 29 augustus, opgemaakt door den generaal-majoor Pallavicino, en 3. het bijbehoorend rapport omtrent bijzonderheden van dat gevecht door den zelfden.

Wij zullen deze stukken hier slechts kortelijk bespreken, daar zij weinig nieuw licht werpen op het gevecht, waarin Garibaldi werd gekwetst en gevangen genomen. Reeds in ons vorig nommer maakten wij melding van het weinige verschil hetwelk bestaat tusschen de rapporten van de zijde der garibaldianen en koninklijke bevelhebbers. Stippen wij daartoe nog eens de hoofdpunten aan. 1. Pallavicino heeft zonder voorafgaande sommatie, zonder dat parlementairen waren gezonden, het korps vrijwilligers aangevallen. Dit blijkt ook uit het officiëel rapport van den generaal-majoor zelven. 2. Garibaldi is gekwetst geworden terwijl hij zijne vrijwilligers wilde beletten op de aanvallers te schieten, hetgeen in het bijzonder rapport van Pallavicino ook niet wordt tegengesproken.

Overigens blijkt uit het rapport van den generaal Cialdini dat de kolonel der bersaglieri in last had „om Garibaldi krachtig en zonder ophouden te vervolgen, als hij terugtrok, en hem aan te vallen en te verslaan als hij het gevecht aannam." Terwijl nu alle rapporten in zoo ver overeenkomen dat het gevecht zonder sommatie tot overgave begonnen is; dat de generaal Garibaldi duidelijk toonde geen gevecht te willen, daar geene voorposten waren uitgezet en geen enkel schot op de naderende troepen werd gelost, alvorens een levendig geweervuur verscheidene vrijwilligers had doen vallen, hetgeen door het rapport van den kolonel der bersaglieri niet wordt tegengesproken, — schijnt het ons in allen gevalle toe, en hiermede willen wij ons verwijderen van dit treurig monument des italiaanschen burgeroorlogs, waarmede gedurende zoo vele dagen het publiek zich heeft bezig gehouden, dat de heer Pallavicino zijn last is te buiten gegaan, terwijl wij tevens kunnen aannemen dat eene behoorlijke sommatie vóór het gevecht, aan Italië en aan geheel Europa een schouwspel zou bespaard hebben dat afschuwelijk mag genoemd worden, daar het ons italianen doet zien strijdende tegen italianen, soldaten die vroeger onder de zelfde banier gestreden hebben, officieren, die — zoo als de kolonel Eberhardt — hunnen rang verschuldigd zijn aan den man, dien zij thans ten mikpunt hunner kogels kiezen.

Overigens leveren de italiaansche berigten heden weinig belangrijks op. Zij melden wel dat het denkbeeld van amnestie meer veld wint doch dat daaromtrent nog niets beslist is; wij hebben dezer dagen echter omtrent het lot van Garibaldi reeds zulke tegenstrijdige berigten ontvangen, dat ook dit wel eene stellige bevestiging behoeft. Verder wordt medegedeeld dat de minister van oorlog de krijgsgevangene garibaldianen beneden den leeftijd van 18 jaren naar hunne haardsteden heeft teruggezonden.

Men zal zich herinneren dat wij in een onzer vorige nommers mededeelden dat de president van Mexiko aan Napoleon een brief had geschreven. Dit berigt wordt thans door La patrie bevestigd en daarbij gevoegd dat het hoofd van den mexikaanschen staat zich had beklaagd geen krachtig goevernement te kunnen zamenstellen juist wegens de fransche expeditie. Hij stelt dus een vergelijk voor, waarbij Frankrijk, in plaats van de ultra-klerikale reaktionaire partij te ondersteunen, aan de konstitutionele partij zijn bijstand zou verleenen. In hoe verre Napoleon er veel bij zou winnen in de mexikaansche binnenlanden eenige partij hoe ook genaamd te ondersteunen, willen wij niet beslissen, maar zekerlijk zou hij er niets bij verliezen om personen als Almonte, Miramon, Marquez en dergelijken niet verder door fransche bajonnetten een politiek voortbestaan te verzekeren.

Gisteren zijn in de pruissische kamer de beraadslagingen over het militair budget aangevangen. Dat de strijd hevig zal zijn behoeft geen betoog, en terwijl in Pruissen nog zoo vele figuren worden waargenomen, die in de lijst van onze negentiende eeuw al eene zeer wonderlijke vertooning maken en scherp geteekend overstaan tegen hen, die op hun wapenschild eene zinspreuk voeren meer met de eischen van den tegenwoordigen tijd overeenkomende, zal de aanstaande worsteling vrij belangrijke tooneelen kunnen opleveren.

Onmiddellijk na de opening der zitting heeft reeds de heer von der Heydt namens de regering eene schriftelijke verklaring voorgelezen, waarin op grond der reeds gedane uitgifte ter goeder trouw van gelden voor het departement van oorlog, de noodzakelijkheid der aanneming van het budget voor 1862 werd betoogd. Overigens verklaarde de regering dat der vertegenwoordiging het regt werd toegekend om de gelden voor militaire zaken goed te keuren of te verwerpen. Dit laatste kan men als eene koncessie der reaktionaire partij beschouwen, daar deze vroeger dit regt aan de vertegenwoordigers betwistte.

(Zie verder de Buitenlandsche tijdingen in het Bijvoegsel.)

HANDELSBERIGTEN.

Graanmarkten enz.

AMSTERDAM 12 september. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f 48¼. Lijnolie op zes weken f 46.

DORDRECHT 11 september. Tarwe was heden 20 à 40 cent en haver 30 cent lager. Rogge en gerst bleven prijshoudend, en boekweit onveranderd. Koolzaad was 40 cent hooger.

OOSTBURG 10 september. De aanvoer was heden zeer klein en de stemming flaauw, zoo dat alle granen 20 à 30 cent lager moesten worden afgegeven. Koolzaad alleen werd hooger betaald.

Men betaalde jarige tarwe f 11,75 a f 10. Nieuwe f 11 a f 9. Rogge f 7 a f 6,50. Jarige gerst f 6,50 a f 6. Nieuwe f 6 a f 5,25. Zomer dito f 5,25 a f 4.75. Haver 1862 f 3,50, f 3,25 f 3. Koolzaad f 14,50 a f 14. Jarige paardenboonen bij gerief f 7.50. Erwten niet aan.

MIDDELBURG 11 september. De aanvoer van heden uit onze naburige eilanden was niet groot, vooral niet van tarwe, doch uit Walcheren was er algemeen meer graan dan vorige week ter veil. Koopers waren meestal terughoudend en wilden niet dan lager, waartoe houders echter weinig gezind waren, hetgeen dan ook oorzaak was dat er minder in den handel omging dan men gewacht had.

Zeeuwsche tarwe gewas 1861, f 12 a f 11.75, mindere soorten naar rato. Puike walchersche tarwe 1861, f 12,50, f 12,25, mindere f 12. Walchersche tarwe gewas 1860 werd voor f 10,75 de mud verlaten. Puike nieuwe walchersche tarwe voor de zaai f 11,75 a f 11,50, gewone f 11 a f 10,50 naar deugd en kwaliteit. In zeeuwsche ging niets om. Jarige zeeuwsche rogge f 8. Puike nieuwe voor de zaai f 8. Goede bak-rogge hield men op f 7,50 doch meer dan f 7 a f 7,10 kon die niet opbrengen. Nieuwe winter gerst, puike f 5,50, voorts f 5,30 a f 5 naar deugd. Nieuwe zomer gerst zeer weinig aan en f 5,30 verkocht. Walchersche witteboonen werden aan f 12 geveild zonder koopers. Nieuwe walchersche bruineboonen f 14 a f 13,50 de mud. Nieuwe walchersche groene erwten f 8,50, 8,25 en f 8 naar deugd. Groote erwten niet getoond. Nieuwe walchersche paardenboonen f 7,25 a f 6,75 verkocht. Zeeuwsche erwten niet aan, dito paardenboonen f 7 a f 6,75. Koolzaad zeer weinig ter veil, met goede vraag. Puike walchersch bragt f 14,75 a f 14 op, zeeuwsch niet aangeboden.

Raapolie f 48,—, patentolie f 50,—, lijnolie f 49,—, per vat op 6 weken, op kontant f 1 lager. Lijnkoeken f 12 per 104 stuks. Raapkoeken f — per 1040 stuks.

GEMIDDELDE MARKTPRIJZEN.

	per ned. mud.		per ned. mud.
Tarwe oude	f 12,— à f 12,50	Witte erwten .	f —,— à f —,—
Dito nieuwe	- 10,— „ - 11,75	Gr. erwten .	- 8,— „ - 8,50
Rogge oude	- 7,25 „ - 8,—	Graauwe dito	- —,— „ - —,—
Gerst wint .	- 4,75 „ - 5,50	Kool en raapz.	- 14,— „ - 14,75
Dito zom. .	- 5,— „ - 5,30	Dito zomer .	- —,— „ - 13,50
Haver . . .	- 3,— „ - 3,75	Aardappelen.	- 1,70 „ - 2,—
Witteboonen	- —,— „ - —,—		per ned. pond.
Bruineboon.	- 12,— „ - 14,—	Versche boter	f —,95 à f 1,05
Paardenboon.	- 7,— „ - 7,25		

Middelprijzen van bakbare tarwe f 12,10 en rogge f 7,25.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 12 september.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½	pct.	64½
	dito Nationale dito	3	„	76⅝
	dito dito dito	4	„	—
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	137⅛
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	101⅛
	Certifik. Hope & co.	4	„	74⅜
	dito dito 1855, 6de serie .	5	„	90¼
	dito	6	„	53½
	Aand. spoorweg			191½
	Leening 1860	4½	„	89⅜
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	3	„	44¼
	dito binnenlandsch	3	„	48¾
	Certifik. coupons bewijzen			—
	Krediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . . .	5	„	51¾
	dito amsterdamsche	5	„	74⅛
	dito nationale	5	„	60¾
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank aktien	3	„	728
België.	Certifikaten bij Rothschild	2½	„	54¾
Portugal.	Obligatien	3	„	45¼
	dito nieuwe	3	„	45
Grenada.	dito			—
Venezuela.	dito	2½	„	26⅛
Illinois.	dito	7	„	79¼
Mexiko.	dito	3	„	30⅛

Londen 11 sept. ten 12 ure. Consols 93¾.
Weenen 11 sept. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 71,40.
Parijs 11 sept. (slotpr.) 4½ pct. compt. 96,20 3 pct. 69,70.

ZEETIJDINGEN.

Den 11 dezer is alhier aangekomen het schoenerschip *Catharina Elizabeth*, gez. J. Pander, van Frederikshaven met deelen.

— Sedert 9 dezer zijn uit zee gekomen, bestemd naar Antwerpen: *Catherine William*, gez. Hudson, *Canton*, gez. Kustwick, *Rose*, gez. Rhodes, alle van Londen; *Lucien*, gez. Maceghale, Buenos-Ayres; *Adline*, gez. Tibert, St. Petersburg; *Christian*, gez. Bidstrup, Bornholm; *Bülder*, gez. Lowe, Narva; *Georg*, gez. Eisenbart, Riga; *Buerman*, gez. Bruce, Stettin; *Spes Nostra*, gez. Beukema, Rio Grande; *Intrepido*, gez. Goyenchecha, Baya; *Bella Chest*, gez. Camp, Rio Janeiro; *Marie Emilie*, gez. Last, Dantzig; *Christiana*, gez. Schultre, Laguna. Naar Selzaete bestemd: *Arethuse*, gez. Rhetz, Riga; en naar Gent: *Europa*, gez. Zielke, *Arion*, gez. Voss, *Brandenburg*, gez. Gottschok, alle van Riga; *Marie Wilhelmine*, gez. Voss, Pitea.

Van Antwerpen naar zee gezeild: 2 *Broeders*, gez. Prins, Koningsbergen; *Sleipner*, gez. Andersen, Kragerö; *Trial*, gez. Forrestall, Rio Janeiro; *Piedad*, gez. Garay, *Quentin Metsys*, gez. van Coppenolle, beide naar Havanna; *Marie Stuart*, gez. Michel, Santander.

ADVERTENTIEN.

Gevoelig voor de hartelijke en vele bewijzen van deelneming, ons betoond bij het overlijden van wijlen onzen Vader, den Heer CORNELIS GERHARDUS VAN HEUVEN, betuigen wij door deze, ook namens zijne overige betrekkingen, onzen opregten dank.

Middelburg, den 12 September 1862.

A. W. VAN HEUVEN.
A. VAN HEUVEN, geb. DIRKS.

MIDDELBURGSCH ZIEKENFONDS.

VERGADERING tot opname van Leden, op Dingsdag 16 September 1862, des avonds ten 7 ure, in de Societeit SINT JORIS, Balans.

Namens het Bestuur,
J. P. BERDENIS VAN BERLEKOM,
fung. Secretaris.

IEMAND genegen zijnde **GELDEN op Bodemarij** voor te schieten op het Engelsch Barkschip BANK, gevoerd wordende door Kapitein JAMES LANG, alsmede op deszelfs nog verschuldigde Vracht, inhebbende lading Spoorstaven, Staal, Rum enz., bestemd naar Alicante, thans liggende in de Marinedok te **Vlissingen,** adressere zich vóór den 17 September, met franco Brieven, aan het Britsch Vice-Consulaat voor Zeeland of bij de Heeren DE GROOFF & HECTOR aldaar.

OPENBARE AANBESTEDING.

KERKVOOGDEN der Hervormde Gemeente te VEERE zullen, op Woensdag den 24 September 1862, des voormiddags ten elf ure, in de Konsistoriekamer, onder nadere goedkeuring aanbesteden:

Het doen van eenige vernieuwingen en herstellingen aan het Kerkgebouw dier Gemeente.

Het Bestek ligt ter inzage in het Logement DE KAMPVEERSCHE TOREN.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den eerstondergeteekende, en bij den Opzigter van den Waterstaat J. BOURDREZ, te Middelburg. Brieven franco.

De aanwijzing in loco zal plaats hebben op Zaturdag den 20 September, des voormiddags van 10 tot 12 ure.

Veere, 10 Sept. 1862.

Kerkvoogden voornoemd,
J. P. VAN DEN HEUVEL, Voorz.
J. M. KUILER, Secretaris.

OPENBARE VERKOOPING VAN

HUIZEN EN SCHEEPS-AANDEELEN.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Woensdag den 17 September 1862, des avonds ten 8 ure, op de Bovenzaal van de Societeit DE VERGENOEGING op de Groote Markt alhier, bij opbod en afslag ter verkoop aanbieden:

1. Een **HUIS en ERF,** staande en gelegen op de Rotterdamsche Kade, wijk O no. 248. In de Grondlasten aangeslagen op *f* 14,62.
2. Een **HUIS en ERF,** staande en gelegen op den Kinderdijk, wijk P no. 101. In de Grondlasten aangeslagen op *f* 14,62.
3. Een **Veertigste AANDEEL** in het **Barkschip Walcheren,** Boekhouders de Heeren DEN BOUWMEESTER, BORSIUS & VAN DER LEIJE.
4. Een **Vijftigste AANDEEL** in het **Kofschip de Zwaan,** Boekhouder de Heer A. H. G. FOKKER.
5. Een **Vijftigste AANDEEL** in het **Barkschip Maria,** Boekhouder de Heer A. H. G. FOKKER.

De Huizen zijn daags vóór en op den verkoopdag, van 11 tot 3 ure, te bezigtigen, op vertoon eener toegangkaart, te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, waar tevens nadere inlichtingen te verkrijgen zijn.

OPENBARE VERKOOPING op Maandag 22 September en volgende dagen, telkens aanvangende des avonds ten vijf ure, in het **Klein Schuttershof,** ten overstaan van den Notaris P. VAN DE GRAFT, van eene aanzienlijke partij **KRAMERIJEN,** waaronder

KINDERSPEELGOED,

PORSELEIN, ARTIKELEN DE LUXE enz.,

benevens een KRAAM, KISTEN en hetgeen er verder zal gepresenteerd worden; al deze Goederen behoorende tot het Faillissement van T. N. VAN DER HEEM te 's-Gravenhage. — Alles op Vrijdag 19 en Zaturdag 20 September, van 9 tot 12 en van 2 tot 5 ure, te zien.

J. DE SCHINKEL,
Ondernemer van Verkoopingen.

GEHEELE EN FINALE UITVERKOOP

door Gebroeders **HIRSCHFELD** uit Berlijn.

Onze Compagnon, de Heer **SCHMIDT** uit **Elberfeld,** is uit onze tot nu toe gemeenschappelijke hier in Holland gevestigde **Linnen-Affaire** uitgetreden, alle nog voorhanden Goederen zijn door ons overgenomen en worden nu geheel en al door ons geliquideerd, en gaan wij met einde November a. s. terug naar Duitschland. Onze Goederen kunnen wij, eensdeels wegens de Vracht, anderdeels wegens de hooge Ingaande Regten, niet naar Duitschland terug brengen. Wij willen daarom geen offer te groot achten en, om de kontante gelden voor onze Waren te krijgen, hebben wij besloten tot hoogst belangrijk verminderde prijzen van af heden uit te verkoopen.

Allen, die tot hiertoe van onze Goederen gekocht hebben, kunnen ons het getuigenis niet onthouden, dat wij elken redelijken eisch, wat de billijkheid betreft, hebben voldaan, en al de genen die onze Goederen gewasschen hebben, verzekerden ons meermalen dat zij na het wasschen derzelve volkomen van de deugdelijkheid van ons Fabriekaat overtuigd waren. Het dagelijksche bezoek van nieuwe Koopers, die ons zeggen dat onze Goederen hun door bekenden aanbevolen zijn, dat ook zij ze gewasschen gezien hebben, dit alles versterkt ons in de overtuiging dat het ons gelukt is, door onze ijverige en eerlijke pogingen het vooroordeel te overwinnen, dat men natuurlijk genoeg tegen Vreemdelingen koestert.

Zoo wij dus beleefdelijk verzoeken met het tot hiertoe genoten vertrouwen vereerd te mogen worden, geven wij van onzen kant de vaste verzekering dat ieder, die ons Magazijn bezoekt, volkomen overtuigd zal worden dat zich nooit en nimmermeer de gelegenheid zal opdoen om zulke voortreffelijke Goederen tot zulke billijke prijzen te bekomen, en elke Huisvrouw, al heeft zij voor het oogenblik niets noodig, zou zich benadeelen wanneer zij deze gelegenheid ongebruikt liet voorbijgaan, en niet ten minste eenige stukken **Linnen Handdoeken**, **Servetten** of **Stellen** in voorraad kocht, te meer, dewijl, zoo als bekend is, onze Goederen niet aan de Mode onderworpen en allen na eenige jaren even bruikbaar zijn.

PRIJSCOURANT

tegen zeer belangrijk verminderde prijzen.

ZUIVER LINNEN STOFFEN. Een stuk GREIFENBERGER echt zuiver LINNEN, 50 el, vroegere verkoopprijs f17, f18, f20, f22 tot f24, thans voor f14, f15, f16 en f18, tot de beste f20. Een stuk HERNHUTTER LINNEN, zuiver Garen, 50 el, vroegere verkoopprijs f20, f22, f24 tot f30, thans voor f16, f18, f20 tot f25. RUSSISCH-HENNIP-LINNEN, uit Riga-Hennip, zuiver LINNEN, met de hand gesponnen, het beste weefsel dat in de geheele Linnen-fabricatie bekend is, onverslijtbaar in het gebruik, voor Hemden, Bedlakens, Sloopen enz., egaal en rond van draad, prima prima kwaliteit, het stuk van 50 el, vroegere verkoopprijs van f18, f19, f20, f21, f22, f24, f26, f28, f30 tot f40, thans voor f16, f17, f18, f19, f20, f21, f23, f25 tot het fijnste f32. Echt BIELEFELDER- en KONINGSKROON-LINNEN, CREAS LINNEN uit het Instituut van de Koninklijke Pruissische Zeehandlung-Societeit, KONINSBERGER LINNEN, VLAAMSCH- en OVERZEESCH LINNEN, VAATDOEKEN LINNEN enz., voor evenzeer verminderde prijzen. TAFELGOED. In dit artikel kunnen wij verrassend schoone Goederen aanbieden, zoo wel in komplete Tafelstellen met 6, 12, 18 en 24 Servetten, als ook in enkele TAFELLAKENS en ONTBIJTSERVETTEN in alle grootte, met ingeweven Bloemen, Arabesken of Landschappen, als een Tafellaken, zuiver echt Linnen Garen, met 6 Servetten van het zelfde patroon, prima kwaliteit, thans voor f6,50; 12 Servetten met een Tafellaken, zonder naad, beste kwaliteit f12. Aller fijnste ATLAS DAMAST TAFELSTELLEN, zuiver echt Linnen, allernieuwste patronen en prima prima kwaliteit, met een Tafellaken van 5 el lang, zeer breede en groote Servetten, vroegere verkoopprijs f65 en f75, thans voor f40 en f50. TAFELLAKENS van zuiver Linnen, zonder naad, met de hand gesponnen Garen, prima soort, in keurig schoone Dessins, per stuk f1,50, f1,75, f3 tot f4. SERVETTEN en HANDDOEKEN, zuiver Linnen, met de hand gesponnen Garen, het half dozijn f2,75 tot f3,50. ZAKDOEKEN. Een half dozijn zuiver Linnen Zakdoeken voor f1,25, fijnere en de fijnste soorten voor f1,35, f1,50, f1,75 tot f3,50. KINDERZAKDOEKEN het half dozijn f0,75 tot f1. Echt Linnen BATIST-DOEKEN (Batiste claire) het half dozijn f2,50 tot f5,50. WITTE-, GRAAUWE- en CHAMOISKLEURIGE TAFELKLEEDEN, zuiver Linnen, in alle grootte, in Damast met exquise patronen van f2 af. Zuiver Linnen Damast VINGERDOEKJES, het half dozijn f1,50 tot f2.

Prijscourant van half Linnen Stoffen.

Een stuk zwaar Russisch Hennip-Linnen, half-Linnen, met de hand gesponnen, 50 el voor f13, betere en de beste soorten voor f14, f15 tot f16. TAFELGOED-TAFELLAKEN, in de voortreffelijkste patronen, zonder naad, voor 6 Personen, goede kwaliteit voor f1, betere en grootere soorten f1,50, f1,75 tot f3. ONTBIJT-TAFELLAKENS, het kwart dozijn f1,75. Servetten en Handdoeken het half dozijn f2 en f2,50. THEEDOEKEN, prima soort, in de schoonste Dessins, het half dozijn f1,25 en f1,50. TAFELSTELLEN, met groote Tafellakens zonder naad, afgewerkte patronen, voor 6 en 12 Personen, met de daarbij behoorende Servetten, brillante Damastpatronen, zware kwaliteit, van f7,50. **Crinolines** van het beste Staal voor f1 tot van de beste met 20 rijen Veeren voor f3,25, tot 30 rijen Veeren f5,50. OVERHEMDEN (Engelsche Hemden) van Chirting en Madapolam met breede en smalle plooijen, het stuk van f1,75 tot f3,75. HALVE HEMDEN, prima kwaliteit, het halve dozijn f2,50. FLANELLEN HEMDEN, beste soort, het stuk f2 en f2,50, zuiver Linnen GENAAIDE BORSTEN met kleine plooijen, best bewerkt, het half dozijn f4,50 tot f6. KATOEN de el voor 11, 12, 14, 16, 18 en 20 ct. tot de allerfijnste 25 en 30 ct. THEEDOEKJES met gekleurde randen het half dozijn 50 ct. OOGJESGOED in zuiver Linnen en Halflinnen. HALFLINNEN ZAKDOEKEN voor Kinderen half dozijn 45 ct., beter soort 60 ct., zoogenaamde halflinnen Zakdoeken, prima kwaliteit met mooije breede randen, het dozijn f1,50 tot f2,50. BATIST ZAKDOEKEN het half dozijn f1,50. FRANSCHE en ENGELSCHE MADAPOLAM de el van 22 tot 28 ct. **Graslinnens** 6/4 breed van 20 tot 30 ct. **Flanel** de el 32 ct. en hooger. DAMAST ROKKEN met zwarte en roode strepen f2,25. KATOENEN WOLLEN TAFELKLEEDEN.

500 El Zwarte Fransche Zware ZIJDE (Gros de Naples) prima kwaliteit, de el f1,85, f2 en f2,25.

Ons verblijf is voor deze keer maar zeer korten tijd en in het **Verkooplokaal bij de Erven BEUN**, **in de Stad Hulst** (BENEDENZAAL.)

☛ Het Magazijn wordt heden geopend. GEBROEDERS HIRSCHFELD uit *BERLIJN*.

De HOROLOGIEMAKER **J. C. WORRELL** geeft kennis, dat hij door den Heer L. J. J. TRABEL van Parijs, thans bij hem werkzaam, nu en voor het vervolg in de gelegenheid is gesteld om alle mogelijke **Vlakken uit Pendulen** weg te nemen, zoo dat dezelve niet weder te voorschijn komen en het aanzien krijgen van nieuw; als ook het gewoon en Galvanisch **Vergulden, Verzilveren, Bronzen** of **Vernissen** van alle Metalen, als Lichtkroonen, Girandolles, Lampen enz., van welken omvang ook. Tevens wordt door hem de **Galvano-plastie** uitgeoefend. — Eene nette uitvoering en soliede behandeling wordt verzekerd.

Bij **J. VOGEL**, Mr. SMID, Bellingstraat, G 166, te Middelburg, worden vervaardigd en zijn te bekomen:

alle soorten van

HAARDEN, CUISINIÈRES, KAGCHELS, KOOLEMMERS ENZ.

Alles naar den laatsten smaak bewerkt.

Groot Assortiment

van de allerbeste

AMERIKAANSCHE, FRANSCHE EN ENGELSCHE

CRINOLINES.

DE NIEUWSTE, SMAAKVOLSTE EN DUURZAAMSTE SOORTEN **CRINOLINES**, evenwel de **ligtste** en **elegantste** welke gefabriceerd worden, voorzien met gepatenteerde Amerikaansche Kielschuiven; nieuwe beroemde uitvinding, door hare elasticiteit en onbreekbaarheid als de allerbeste erkend.

Deze fraaije collectie CRINOLINES zijn de allerbeste en onovertreffelijkste soorten; niet alleen dat zij **buitengewoon goedkoop** verkocht worden, maar zij hebben de smaakvolste modellen en zijn ONBREEKBAAR. Zij worden bijzonder geroemd wegens hunne elasticiteit, waarop men evenwel de zwaarste Japonnen en Mantels dragen kan en op de gemakvolste wijze in Kerken en Rijtuigen gebruikt kunnen worden, alsmede voor Sleepjaponnen.

De sortering bestaat in gages van af 6 rijen tot en met 30 rijen Veren, in rood, wit en grijs, zonder en met Tournure. De prijzen zijn per stuk, van af *f* 0,75, *f* 1,25, *f* 1,50, *f* 1,75, *f* 2,00, *f* 2,50, *f* 3,00, *f* 3,50, *f* 4,00, *f* 5,00, tot de allerbeste *f* 6,00.

GEBR. HIRSCHFELD, uit **Berlijn.**

Verkooplokaal bij de ERVEN BEUN, in de STAD HULST, Noordzijde van den Dam.

HAARDEN EN KAGCHELS.

C. GEERS, Kagchelfabriekant te **Bergen op Zoom,** heeft de eer bij deze kennis te geven, dat hij voornemens is te Middelburg uit te pakken met eene keurige, zeer soliede bewerkte verzameling HAARDEN, KAGCHELS, CUISINIÈRES en verdere Stookbehoeften.

Bijzonder vestigt hij de aandacht op de nieuwe methode, volgens welke al de op zijn Atelier vervaardigde Haarden, Kagchels enz. geverniseerd zijn. Het is hem mogen gelukken, door toepassing dezer methode, het, vooral voor net gemeubelde Vertrekken, zoo vuile en steeds stank verwekkende poetsen te vervangen. De volgens zijne methode geverniseerde Haarden enz. behoeven slechts met een droogen doek te worden afgewreven.

Het MAGAZIJN zal gevestigd zijn: hoek Vlasmarkt en Krommeweele, wijk L no. 25, en geopend worden op den eersten October aanstaande.

POMERANZEN-SPIRITUS

van H. Ketjen & Zoon te Doetinchem,

In Depôt voor Middelburg en omstreken bij DE ERVEN A. J. DRONKERS, Krommeweele.

Eene Gemeubeleerde **KAMER** te Huur met **Kost.** Adres aan het Bureau dezer Courant.

---

* Puik-beste **WINTER-AARDAPPELEN**, alsook **Jannen, Thoolsche en Roode Dito**, per Mud en per Vijfkop, van heden af te bekomen bij

J. FLIPSE, op de Wal.

Met November een **Bakkerijknecht** benoodigd bij A. H. VAN AGTEN te Middelburg.

Met November een **Broodbakkersknecht** benoodigd bij den Bakker van Brigdamme.

Bij GEBR. VAN LANGENHUYSEN te 's Gravenhage is van de Pers gekomen en bij alle Boekhandelaren in het Rijk verkrijgbaar gesteld:

DE WERELDTENTOONSTELLING

IN DE

HOOFDSTAD LONDEN.

Door J. W. d. C.

Lid der Royal Agric. Society of England, Schrijver van de Guide du Palais de Cristal.

Met Plaat en Plattegrond. — Prijs *f* 1,50.

Van den zelfden Schrijver is mede verschenen:

1. **De Landbouw in Norfolk,** beschreven voor Landbouwers. *f* 0,75.
2. **De Hoofdstad Londen,** beschrijving der zeden en gewoonten van het Engelsche Volk; strekkende tevens als gids en bevattende vele wenken voor hen die de Hoofdstad wenschen te bezoeken. *f* 1,25.
3. **De Engelsche Landbouw,** beschrijving der belangrijkste Landhoeven in Engeland, naar aanleiding van een langdurig verblijf op dezelven. *f* 1,25.
4. **Agriculture,** the great support of a Nation. — 6 Pences.
5. **La Palais de Cristal à Sydenham,** près de Londres. 1 Franc.

UITSPANNING: DE UNIE,

Groote Abeele,

bij gunstig weder op aanstaanden Zondag 14 September

HOORNMUZIEK,

onder directie van den Heer KORN.

W. DE KIEVIT.

SCHUTTERSHOF de Edele Handboog.

GROOT MILITAIR CONCERT

op Maandag 15 September 1862, des avonds ten *half zeven ure*, uit te voeren door het Korps Hoornblazers van het 2de Regement Infanterie.

Entrée voor een Heer met of zonder Dame 49 cent. eene Dame 25 cent.

STOOMBOOTDIENST,

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM

Uren van vertrek in September.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Zaturdag	13	's morg.	6 ure.	Zaturdag	13	's morg.	10.30.
Zondag	14	"	6	Zondag	14	"	10.30.
Maandag	15	"	6	Maandag	15	"	10.30.
Dingsdag	16	"	6	Dingsdag	16	"	10.30.
Donderdag	18	"	7	Woensdag	17	"	10.30.
Vrijdag	19	"	8	Vrijdag	19	's midd.	12 ure.
Zaturdag	20	"	9	Zaturdag	20	's morg.	6
Zondag	21	"	10	Zondag	21	"	6
Maandag	22	"	11	Maandag	22	"	6
Dingsdag	23	"	11.30	Dingsdag	23	"	7
Donderdag	25	's midd.	12	Woensdag	24	"	8.30.
Vrijdag	26	's morg.	6	Vrijdag	26	"	8.30.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
VAN DE
MIDDELBURGSCHE COURANT
van zaturdag 13 september 1862. — No. 110.

VIIe NEDERLANDSCH TAAL- EN LETTERKUNDIG KONGRES.

III.

Brugge, 9 september 1862.

In mijn vorigen, mijn waarde, heb ik u met een paar woorden van den inhalingsstoet gesproken. Vergun mij nog met één enkel daarop terug te komen, en u te verzekeren dat die stoet rijk aan symbolen was; dat men er de portretten van de hier ter stede zoo hoog vereerde Breydel en de Coninck bij rond droeg, en men de opmerking gemaakt heeft, dat, wanneer de trein een oogenblik stil hield, het vermoeide kind, hetwelk die afbeeldingen droeg, met de kleine hand rustte op de hoofden dier onvergetelijke burgers: een inderdaad treffend zinnebeeld! Ook was er een voorstelling bij van Johannes den Dooper, predikende in de woestijn; men is hier wel zoo beleefd daarin geen wandelend puntdicht op het kongres te willen zien, en ik voeg er bij, dat ook niet te hopen, daar de eerste dag verre van onbelangrijk was en meer dan een behartigingswaardigen wenk voor de taalbroeders der beide landen bevatte.

Gaarne had ik u *gisteren de toespraak des burgemeesters* medegedeeld; maar ik had ze niet magtig kunnen worden. Thans geef ik ze u zonder de minste kommentarie.

„Weest welkom, mijne heeren, weest welkom, ontvangt den hartelijken welkomstgroet der oude stad van Vlaanderen.

„Komt hier beraadslagen over de taal van Maerlant, in de schaduw dier gedenkteekenen, die te gelijk den eersten bloei der vlaamsche kunst, des vlaamschen handels en der vlaamsche vrijheid voor den geest roepen.

„Brugge kan slechts voor uwe oogen alleen eene grootheid ten toon spreiden, die zij sedert een aantal eeuwen verloren heeft; maar gij zult er nog door herinneringen worden getroffen, waardig u tot nieuwen arbeid te bezielen.

„*Indien wij onzen kinderen eene taal leeren*, die al de deelen van ons gelukkig België verbindt, en die, terwijl ze ons in aanraking brengt met de beschaving van geheel Europa, onze eigene met de laatste vooruitgangen heeft verrijkt, zoo koesteren wij toch een innige genegenheid voor de taal onzer vaderen, die, als het ware, een geheel uitmaakt met onze geschiedenis en onze gedenkstukken.

„Geleerde hollanders en belgen, wij danken u dat gij herwaarts zijt gekomen om ons te helpen in het veredelen van dat heilig erfdeel der vaderen.

„De studie der letteren strekt niet alleen om al wat het bijzonder leven eigenaardigs heeft, te verhoogen, maar zij kan ook medewerken om de betrekkingen der volkeren onder elkander *te verzachten en vruchtbaar te maken.*

„Moge uw arbeid zulke vruchten dragen! Brugge zal zich gelukkig achten de zetel te zijn geweest van het vreedzame kongres der letterkundige afgevaardigden van Holland en België.

„Beide deze volkeren hebben elk hun eigen glorierijk verleden, hunne eigene beschaving, hun eigen karakter, hun eigen volksroem.

„Hebben vroegere gebeurtenissen bewezen, dat zij niet bestemd zijn om zich in een gemeen leven te vereenigen, hunne deugden maken hen nogtans waardig elkander wederkeerig te eerbiedigen.

„Ons dierbaar België, zoo gelukkig met zijne onafhankelijkheid, met zijne wijd uitgestrekte *vrijheden*, met zijn *wonderbaren* voorspoed, zoo innig verkleefd aan het vorstelijk stamhuis, *onder* welks regering het zoo menig voordeel heeft verworven, wat het te vergeefs gedurende eeuwen had nagejaagd, reikt gaarne de broederhand aan al de volken, die in ons land eerbiedigen wat wij ook eerbiedigen in het hunne: „regt en de onafhankelijkheid."

„Uit dien hoofde, mijne heeren, bieden wij u de broederhand, verzekerd, dat wij de gevoelens onzer medeburgers uitdrukken, overtuigd dat gij in deze gevoelens volkomen deelt.

„Wij hopen, mijne heeren, dat gij van uw verblijf in Brugge een hartelijke en broederlijke herinnering met u zult mede nemen naar uwe woningen."

Waar wij dit van doen zullen, reeds nu weten wij, dat dit *het geval zal zijn van de ontvangst in het hôtel van den goeverneur*, den heer Vrambout, eere-voorzitter van het kongres. Er is zeker in België, en vooral in Vlaamsch België, geen man die meer bemind is bij het volk, en meer geneigd om mede te werken tot de bevordering der beschaving ook door middel der taal, dan deze achtingswaardige vertegenwoordiger der regering in dit gewest. Dat hij den takt bezit om wat men noemt bij zich te ontvangen, hiervan heeft hij de sprekendste bewijzen gegeven tijdens de feesten te Damme voor twee jaren; dit toonde hij op nieuw door de wijze waarop hij al de kongresleden rondom zich had vereenigd in de schitterende zalen van zijn *hôtel, op welks balkon zij gelegenheid* hadden het vuurwerk te zien ontsteken, dat op geen feestelijk programma in België ontbreken mag. *Of zijn* voorbeeld ter navolging is aan te bevelen — wie zou het loochenen? Zeker is het dat hij daarenboven begrijpt dat de verbroedering ook aan de witte tafel wordt bevorderd, daar hij een aantal leden van het kongres gisteren bij zich ten eten genoodigd had, gelijk hij voor morgen weder een ander gedeelte een uitnoodigingskaart heeft toegezonden. Gij ziet — de regering behandelt hier de dingen.

Op het bepaalde uur werd het kongres geopend — en wel in de zaal waar de provinciale raad van West-Vlaanderen bijeenkomt. De zaal was tot in alle hoeken bezet; de welkomstgroet, dien gij kent, *en door Souweine op muziek is gezet*, bragt eene goede uitwerking te weeg, waarna de voorzitter Conscience met een kernachtig woord de vergadering opende. *Hij begroette ons hartelijk in de bakermat van Maerlant*, van Eyck en Memling, waar de taal nog zoo zuiver klinkt in den mond der bevolking, door wier *straten* het vlaamsche bloed heeft gestroomd en wier monumenten daar staan als zoo vele bladen der geschiedenis. Hij bezwoer haar en ons, zonen van den dietschen stam, getrouw te blijven aan hen, waaruit wij zijn gesproten. Hij wees er op hoe 500 jaar geleden ook hier een ander kongres had plaats gehad, toen de vlaamsche maagd van Brugge, waar het de verdediging gold van den geboortegrond, even als nu al de kinderen van het nederlandsch vaderland had opgeroepen. Die oproeping werd vooral *door de Zeeuwen* beantwoord, en de Sporenslag, waar 16000 ridders werden verslagen en de hollandsche Hugo van *Arkel het leven op het slagveld liet, was het gevolg van die* oproeping. Zoo wel het bloed van Noord als Zuid heeft toen de velden van Kortrijk gedrenkt. Thans staan *wij* op een vredelievender terrein: toch blijven wij strijd voeren tegen de romanische verbastering. Dat is onze pligt; willen wij steeds ons vaderland gelukkig zien, dan moet dit ons doel zijn, al volgen wij, gescheiden, een eigen rigting op staatkundig en godsdienstig gebied. Onder goede voorteekenen werd dit kongres begonnen. Koning Willem en Leopold, zeker de meest beminde koningen van Europa, hadden het hunne bescherming toegezegd; de goeverneur van West-Vlaanderen heeft zich als *eere-voorzitter wel willen plaatsen aan het hoofd der* vergadering; beginnen wij dan onze beraadslagingen; maar vergeet niet, *mijne heeren, dat gij u bevindt in het land der* vrijheid, en dat het vrije woord aan vrije namen past. Zoo was ongeveer de gang van zijn toespraak die met levendig gejuich werd begroet, waarna er, volgens vroeger aangenomen gebruik, werd overgegaan tot de benoeming van een bureau, hetwelk werd zamengesteld als volgt: voorzitter baron de Saint-Genois van Gent; onder-voorzitters de heeren van Lennep en Beets; sekretarissen de heeren Jonckbloet en Coussemaeker uit Fransch-Vlaanderen, professor Heremans en Karel Versnayen. Na de lezing van ingekomen brieven, waaronder een van koning Leopold, die het kongres geluk *wenscht en het onder zijne bescherming neemt*, van onzen gezant en dien van Hannover te Brussel, die zich verontschuldigen daar zij op dat oogenblik niet in België *zijn zullen, en* van den minister van binnenlandsche zaken, den heer Vandenpeereboom, is het woord aan den heer de Vries, den eerst ingeschrevene op de lijst der sprekers.

Het zou bezwaarlijk zijn terug te geven wat de geleerde auteur over het ware liberalismus in de taal sprak; hij geeselde zoowel de pedanten die den vooruitgang op het gebied der taal tegenwerken, als hen die nieuwigheden of liever trivialiteiten invoeren, waardoor de taal maar al te zeer wordt ontsierd. Hij drong er op aan om niet alles wat verouderd is aan te nemen, en ook niet alles te verwerpen, maar met kieschheid en overleg te *werk te gaan* — een raad, *die zeker door ieder* voorstander van gematigden vooruitgang zal worden opgevolgd. Uitnemend *was* zijn *schets van de uitersten der beide* partijen, waarvan de een zich aan het heden, de ander zich aan het verleden vergrijpt. Hij zag eene schoone toekomst te gemoet, en verwachtte voor immer een en de zelfde taal van 't dietsche vaderland. In een woord de *question brulante* van het kongres werd meesterlijk behandeld.

De heer Sleeckx toonde zich in zijne rede over het realismus in de letterkunde er een volstrekt voorstander van; doch niet van dat, hetwelk de fransche voorstaan, die alles hebben overdreven, even als zelfs de grieken en romeinen hadden gedaan. Hij wilde dat men het realismus van het misbruik zou zuiveren; dat men *uit de* letterkunde *weren zou wat stijf is en hard*, en drong er op aan wáár te blijven bovenal. Uitnemend was zijn karakterisering *van het realismus der vroegste tijden* — in zijn oog waren Zeuxis, Shakespeare, Rubens en van Eyck realisten geweest even als geheel de vlaamsche en hollandsche school; en niet minder gaarne zou ik onderschrijven wat hij aanvoerde omtrent de overdrevenheid der fransche school.

Daar de heer van Straelen afwezig was, zou zijn stuk in de verhandelingen een plaats vinden.

De heer Karel Versnayen, van Brugge, bragt nu een zekere geestdrift te weeg door de voorlezing van zijn dichtstuk: De Halletoren; vooral het koeplet op de gemeente vrijheden, die zich boven de heerschappij der leenheeren verheffen, werd met luide toejuiching ontvangen.

De heer van Biesbroeck van Langhemarck verwierf grooten bijval met zijne redevoering over het gebruik der moedertaal op de vlaamsche lagere scholen. Gaarne zou hij zien dat de onderwijzers het bezigen van den plaatselijken tongval te keer gingen door hunne leerlingen de zuivere taal te doen spreken en daar zelf het voorbeeld van te geven; waarlijk het is te bejammeren dat men zich schaamt slecht fransch te spreken; waar dat men er een eer in stelt slordig en onachtzaam met de taal om te springen. De vlaamsche letterkundigen die een strekkend voorbeeld zouden kunnen en moeten geven, spreken zelf onderling te veel fransch. De heer v. B. verlangde ook dat er een *tijdschrift voor* onderwijzers werd gesticht. Aan het einde dezer rede ontstond er een korte woordenwisseling, *die evenwel tot geen* beslissing leidde, *over deze twee* laatste punten tusschen de heeren Dodt en van Biesbroeck, die al wederom bevestigde dat niet altijd de eenheid in het vlaamsche kamp gezagvoerder is.

Professor Jonckbloet deelde nu een pittige verhandeling over Jakob van Maerlant meê, die het bewijs opleverde van veel navorschens, kiesch oordeel en helder doorzigt. Stellingen op stellingen werpende, brak hij de een na de andere af — om ten slotte te verzekeren dat men, in weerwil van het aangevoerde voor de geboorteplaats van den vader der dietsche tale, te Damme, nog niet kon beslissen in deze en dat men nog heldere en nieuwe ontdekkingen noodig heeft om dit raadsel behoorlijk op te lossen.

Des heeren H. C. M. van Oosterzee's beschouwingen over het gebruik en misbruik der bastaardwoorden in onze taal, zullen in de Handelingen worden opgenomen, daar hij verhinderd was zelf op het kongres te verschijnen.

De dichter Dautzenberg, door ambtsbezigheden te Brussel gebonden, had inmiddels een gedicht doen ronddeelen te gelijk met een zang van den heer Emanuel Hiel. Onze Beets *verraste de vergadering met de voordragt van het eerste*, dat wij hier laten volgen, en waaraan door hem ten volle regt werd gedaan, zoo dat dichter en voordrager beide nieuwe lauweren wonnen.

I

Het klokkenspel van Brugges toren
Heeft niets van d'ouden klank verloren,
Maar golft nog even frisch en schoon;
Het weet door weêr en wind te boren,
Om dietsche harten te bekoren,
Met zijnen ronden vlaamschen toon.

Het zuid kan geene zwaalwen vesten,
Zij keeren weêr ten eersten nesten,
Zoodra de Lent ze roept en noodt;
Zoo keeren ook uit 's lands gewesten,
Bij *guller noodiging*, de *Besten*
In Brugges ouden moederschoot.

Bij 's beijaarts zilveren accoorden
Herklinken hier de zoete woorden
Der middeleeuwsche dichterschaar,
Laaft, broeders uit den rijken noorden,
U aan der spraakbron dezer oorden,
Dra borrelt zij u rein en klaar.

II

Dof galmt de klok, fijn lispt de bel
Het luchtruim op en neder,
Ons maakt het brugsche beijaartspel
Den boezem warm en teder.

Wij wenschen van der breede schaal 1)
Niet eene noot te missen,
Niet eene form der dietsche taal
Ruwhandig uit te wisschen.

Dit wil niet zeggen, dat de geest
Der dooden moet herleven,
Maar dat, wat hun is schoon geweest
Het ons kan zijn, den neven.

Leert d'ouden beijaard wel verstaan,
Hij roept u: „Let en luistert,
„Slaat uit den velde weg den waan,
„Die uwen zin verduistert,

„En laat mij alle klokken gaaf,
„De grooten en de kleinen,
„Dan zal ik u, als trouwe slaaf,
„De liefste deuntjens seinen."

III

Ik ben in eenen dorp' geboren,
Welks torenhaantjen lustig pinkt,
Welks klokgeluide mijnen ooren
Ver over dal en heuvel klinkt.

Ik kenne niets zoo diep en krachtig,
Zoo lieflik niets als dezen klank,
Hij maakt hem blijde wie neêrslachtig,
Gezond, wie droevig is of krank.

Die toon heeft eene wondre klemme,
Hij lokt en trekt en sleept mij meê,
Hij wiegt, als eens der moeder stemme,
Ter ruste mij, ten zoeten vreê!

O mocht ik, van der aarde scheidend,
Vernemen 't vrome troostgeluid
Dier hemelsprake, zoo verleidend
Als Edens slang en Evas fruit.

IV.

Elk onzer prijst den klokkentoon
Der plaats waar hij geboren is,
Elk onzer vindt hem overschoon
Vol zin en vol beteekenis,
Doch streelt ons wel *met* meerdren gloed
De toon van Brugges beijaartgroet.

Hier waant een ieder zijne klok
Te hooren in den welkompsalm,
En voelt *'nen zaalgen tooverschok*
Bij elken slag of trippelgalm.
Wie heeft den droeven moed daarna
Te vechten om eene *u* of *a*?

Een hooger doel eischt uwe gunst,
Vecht liever toch in proze en dicht,
Om meerdre wetenschap en kunst,
Om meer vernuft en meerder licht;
Strijdt dietsche mannen, hel en fel,
Voor 't grootste, rijkste klokkenspel.

De heer Serrure van Gent deelde daarop mede welk eene belangrijke ontdekking door zijn vriend van der Haege was gedaan, en wel van een aantal perkamenten, welke tot omslag strekte van boeken. Deze perkamenten bevatten niet minder dan 60,500 verzen van Maerlants Spieghel historiael, en van een werk van Ph. Uitenbroek, terwijl hij er nog bijvoegde dat in de archieven van Brugge een fransche vertaling moet aanwezig zijn van Maerlant's Wapen Martyn. Na hem maakt de heer Roos, van Aardenburg, bekend hoeveel dagbladen, door hem met den naam van monsters bestempeld, de stad zijner inwoning overstroomen, om daar de taal te verbasteren. Het stuk was in der daad geestig en fijn — en zijn slot dat, indien wij voor 50 jaren die dagbladen hadden bezeten, wij dan ook een kongres zouden hebben gehad, maar te Parijs, werd zeer toegejuicht.

De dag werd besloten met een verhandeling van professor Brill van Utrecht, over de geschiedenis der nederlandsche taal. Wat zal ik er u van zeggen? Niets. Waarom? Om de eenvoudige reden dat ik niet in staat was de geleerde verhandeling zoo te volgen, dat ik regt kan doen aan hem die haar

1) Schaal-gamme.

uitspraak en tevens aan wat gij regt zoudt hebben er van te wenschen. Diepzinnige stukken als dat van professor Brill acht ik niet gemakkelijk te omschrijven; en een skelet van een bezield ligchaam blijft altijd een skelet. Dit is zeker dat het stuk hoogst belangrijk was door de voorbeelden, die de geleerde schrijver aanhaalde en getuigde van de ongemeene taalstudie, die hem waardig maakt haar te onderwijzen aan Utrechts hoogeschool. De heer van Lennep las nu een dichtstukje voor, dat hij gedurende de zitting had geschreven. Ik geef het zonder eenige toelichting daar het geheel voor zich zelven spreekt.

Ja, ook mijn boezem was ontgloeid,
Toen heden welkbespraakte monden,
In toonen uit het hart gevloeid,
Ook Brugges lof en roem verkondden;
Maar toch, 'k vond my te leur gesteld,
Hoe 'k ook aandachtig had geluisterd;
Kan 't wezen! waar het Brugge geldt,
Blijft daar de tytel onvermeld,
Die 't hoog in top van eere stelt
Die wijd alle anderen verdnistert?
Mijn broedren! kan het mooglijk zijn,
Of dorst, in lang vervlogen dagen,
Niet reeds de dichter in 't Latijn,
De landgenoot, in 't Vlaamsch gewagen,
Oud Brugge, boven elke stad,
Is op zijn schoone maagden prat?
Nog heden kan 't ons keur van schoonen
Op markt en plein alom vertoonen.
En 't handhaaft zijn aelouden roem
In meenge lieve en frissche bloem.
Maar — hoopte ik al die keur van vrouwen,
Die Brugge kweekt, ook hier te aanschouwen,
Gewis! dat viel my uit de hand.
Gy zijt, o Regelingskommissie!
Of zeer jaloersch, of niet galant,
Of gy begingt een groote omissie:
Gy schiktet alles fraai en net,
Maar hebt de dames ginds, waar de oogen
Eens oudens mans niet reiken mogen,
Wreedaardig in den hoek gezet!....

Nadat de heer Serrure den wensch had uitgedrukt, dat, namens het kongres, bij den minister van binnenlandsche zaken zou worden aangedrongen om, op kosten van den staat, eene keus te doen uit de in de bourgondische bibliotheek aanwezige tooneelstukken van Cornelius Everaert, die in de 16e eeuw leefde, en welk voorstel werd aangenomen, sloot de voorzitter de zitting van den eersten dag.

Terwijl dit op het kongres voorviel werden daar buiten aan de verschillende maatschappijen prijzen uitgereikt voor de beste uitvoering, fraaiste kleeding enz.... Zou dit ook binnen de wanden van het kongres plaats grijpen. Ik heb er een *Ahnung* van — en daarom zwijg ik van deze. Wordt mijn voorgevoel vervuld — geloof mij, ik zal niet nalaten er u kennis van te geven. Voor heden geloof ik dat hier een punt kan staan. S.

BUITENLAND.

(Vervolg.)

Frankrijk.

— „Er zijn nog — zegt de heer A. Nefftzer in Le temps — zoo wel onder de liberale als de reaktionnaire partij, schrijvers die zich geregtigd achten om het belang van Frankrijk tegenover dat van Italië te stellen en uit vaderlandsliefde opkomen tegen de geheele herstelling der italiaansche eenheid. Dergelijke denkbeelden zijn evenwel twee eeuwen ten achter. De oude fransche staatkunde trachtte wel Frankrijk met zwakke staten van den tweeden rang te omgeven, maar zij kwam daartoe door middelen die thans niet meer toepasselijk zijn. Kwam zij tot haar doel, dan handelde zij in het geheim en zoodra zij openlijk handelt, kan zij niet meer tot haar doel geraken, daar onze naburen evenzeer hunne belangen raadplegen als wij de onze, zoo dat zij zich zouden vereenigen in de zelfde mate als wij zouden trachten hen van elkander af te scheiden. Niets kan meer worden aangevoerd tegen de autonomie der natiën en als een volk zijne naburen te magtig vindt, dan zoekt hij zijne eigene veiligheid niet bij zijne naburen, maar in zich zelven.

„Men moet elkander toch eindelijk eens begrijpen. Welke staatkunde, welk beginsel vertegenwoordigen wij in de wereld? Is dit het beginsel der nationaliteiten, zoo als wij bij alle gelegenheden verkondigen, dan kan er ook geen sprake zijn van europeesch evenwigt. Volgens dit nieuwe stelsel, rust de vrede niet meer op een gekunsteld overwigt van magt, maar op de wederzijdsche erkenning van alle regten, op de algemeene tevredenheid, op de opheffing van de grieven van alle eischen der volken tegenover elkander. Is het daarentegen de staatkunde van Lodewijk XIV en van Napoleon I, die wij willen behouden, dan moet men dit zeggen of liever dan moet men dit verzwijgen, want die oude politiek kan slechts met goed gevolg in toepassing worden gebragt binnen de gesloten deuren der vroegere diplomatie. Zij moet thans haren scepter nederleggen; nu Europa in het openbaar alle zaken verrigt, zij ontwapent en wederlegt zich zelven door een openlijk optreden. Immers hoe zouden wij aan de italianen en duitschers kunnen vragen, om zich onderling ten onzen genoege en om ons overwigt te verzekeren, ten prooi te geven aan twist en verdeeldheid? Als dit onze staatkunde moet wezen, dan is eene eerste voorwaarde om het doel te bereiken, haar niet van de daken te verkondigen."

— Men verneemt dat de heer de Lavalette te Parijs wordt verwacht. Meer dan ooit schijnt deze diplomaat overtuigd te zijn van de onhandelbaarheid van het hof van Rome, dat stelselmatig weigert naar voorstellen betrekkelijk eenig vergelijk te hooren.

— Volgens een gerucht zou de heer de Thouvenel worden vervangen door den heer de la Tour d'Auvergne, fransch ambassadeur te Berlijn.

— Berigten uit Mexiko, te Parijs ontvangen, maken melding van het gedurig verontrusten der konvooijen van Vera-Cruz naar Oribaza. Overigens wordt de tijding — reeds vroeger door ons medegedeeld — dat de mexikaansche generaals vooreerst nog geene ernstige aanvallen zullen beproeven, volkomen bevestigd. Verscheidene koopvaardijschepen zijn afgehuurd om levensmiddelen naar Mexiko te brengen. Om zich een denkbeeld te kunnen vormen van de buitengewoon groote hoeveelheid daarvan, dient dat te Marseille dezer dagen de levering is toegewezen van 700,000 pond beschuit.

— Prins Napoleon schijnt zich, sedert zijne laatste pogingen tot oplossing der romeinsche kwestie mislukt zijn, geheel van het staatstooneel terug te trekken. Hij zal eerlang eene langdurige reis ondernemen om Corsica verschillende streken van Spanje en Egypte te bezoeken.

Italië.

Uit Genua wordt aan Le temps het volgende geschreven door een oud hoofd-officier bij het garibaldiaansche leger.

„Genua 5 september.

„Bij mijne terugkomst van Spezzia, lees ik in de dagbladen een stuk uit het officiëel dagblad, volgens hetwelk Garibaldi naar Varignano is gevoerd en aldaar in de voor hem in gereedheid gebragte kamers gehuisvest. Ik weet niet wat in de taal van den minister Ratazzi beteekend „kamers gereed maken," wel, dat de generaal gedurende verscheidene dagen niet in de mogelijkheid is geweest te verbedden, en dat met groote moeite gisteren eerst nog een bed is verstrekt, door een eenvoudig partikulier, die aannemer is voor het bouwen van timmerwerven te Spezzia.

„Alle krijgsbroeders van Garibaldi die zich thans met hem te Varignano bevinden, hebben tot bed slechts een enkele matras op den grond uitgespreid. Men heeft tot nog toe er zelfs niet aan gedacht om zich te voorzien van windselen, pluksel, bloedzuigers, in een woord van al het benoodigde voor de verzorging van een gewonde. De geneesheer Reboli heeft gisteren dan ook een kleinen voorraad moeten ontvangen van eene dame die zich thans te Spezzia bevindt.

„De minister, zich dagelijks bezig houdende met het verzenden van karabiniers en geregtsdienaars, zonder uniform, naar deze zoo stille plaats, heeft nog geen tijd gehad om maatregelen te nemen betrekkelijk den gezondheidstoestand van den gevangene. De geneesheeren die door het goevernement naar Varignano waren gezonden, konden zelfs niet tot de kamers komen van Garibaldi, daar er te dien aanzien geene instruktiën waren gegeven aan den militairen kommandant.

„De heer Ratazzi kan misschien de eer trachten deelachtig te worden van verdediger der orde en roemrijk uitvoerder van onderdrukkingsmaatregelen genoemd te worden, zekerlijk echter niet van menschelijk te zijn, en hij moest in allen gevalle zijne officiële berigten in overeenstemming doen zijn met zijne gedragslijn."

— Omtrent het bezoek der geneesheeren bij Garibaldi te Varignano wordt het volgende gemeld:

De heeren Riboli, di Negrö, Prandina, Zannetti en Rizzoli kwamen te Varignano terwijl de kommandant Santarosa afwezig was. Een ondergeschikt officier verzocht hen te wachten. Dit wachten duurde drie uren, gedurende welken tijd de geneesheeren, waarvan een door het goevernement was gezonden en dus gewacht werd, op een binnenplaats stonden in een slagregen, onder een afdak, dat hen slecht beschutte. Eindelijk kwam de kolonel Santarosa met den geneesheer Porta, die juist was aangekomen. De heer Riboli ging nu met den kolonel naar de kamer van Garibaldi, die op misnoegden toon deed opmerken dat de geneesheeren zoo lang gewacht hadden, hetgeen hij had kunnen zien uit zijne ramen, welke het uitzigt op bovengenoemde binnenplaats hadden. „Wilt gij hen thans ontvangen?" vroeg de heer Riboli. Op het bevestigend antwoord en na nog eenige nieuwe formaliteiten traden zij binnen. Garibaldi kende hen bijna allen. „Ik verheug mij — zeide hij — hen de hand drukkende, hier de italiaansche chirurgikale wetenschap vertegenwoordigd te zien. Onderzoekt mijne wonden, doet eene afzetting als het noodig is, ik ben op alles voorbereid." Men onderzocht nu de wonden, waarvan de eene reeds bijna gecikatriseerd was. De tweede werd gesondeerd, maar de sonde ontmoette tegenstand en stuitte op een zamengekrompen hard ligchaam. Aan de andere zijde van den voet een weinig voor den enkel, vertoonde zich eene dikte, welke gevormd scheen te zijn door den kogel, welke zich aldaar gevestigd had, na door het been te zijn heengedrongen.

„In deze dikte had men op den morgen na de verwonding insnijdingen gedaan, doch zonder den kogel te vinden, en zij kan dus veroorzaakt zijn door de ophooping der vreemde bestanddeelen die de kogel in den voet had doen dringen, met name de wollen stof waarmede de voet bedekt was. Thans was echter het gezwel te groot om een verder onderzoek te bewerkstelligen. Er was niets anders te doen dan alle ontsteking tegen te gaan en verder te wachten. De geneesheeren schreven dus bij hun vertrek slechts het gebruik van een dertigtal bloedzuigers voor, terwijl de heer Prandina met drie officieren van gezondheid bij hem bleven, met den last om zoo noodig aan hunne kollegas per telegraaf kennis te geven als hunne overkomst vereischt mogt worden."

Als een bewijs hoe Garibaldi te Varignano behandeld wordt, dient nog dat de heer Prandina slechts op bepaalde uren den zieke mag bezoeken. Het schijnt waarlijk of de heer Ratazzi thans den gewonden Garibaldi zijne magt wil doen gevoelen, welke deze vroeger miskende — of de italiaansche minister de laagheid heeft den stervenden leeuw met den voet te schoppen. Reeds mompelt men van ellendige berekeningen des franschen keizers bij dergelijke handelwijze omtrent Garibaldi — wij willen echter daaromtrent hier geen oordeel vellen en vermelden slechts feiten door den heer Riboli medegedeeld.

— In ons voorlaatste nommer deelden wij mede dat de president van het parlement had geantwoord op het verzoek om inlichtingen betrekkelijk de arrestatie van eenige leden. Wij laten het antwoord van den heer Tecchio hier volgen:

„Geëerde heer, heden, ten zes uur in den achtermiddag is mij een brief van den eersten dezer maand gedagteekend, overhandigd, door u en acht en twintig andere leden van het parlement onderteekend, waaraan ik in antwoord het volgende toezend.

„Naauwelijks had ik kennis gekregen van het telegram (27 augustus) waarbij de arrestatie gemeld werd van de heeren Mordini en Fabrizzi, of ik begaf mij naar den president van den ministerraad om hem rekenschap te vragen van dergelijk betreurenswaardig feit. Dit heb ik uit eigen beweging gedaan zonder eenige formaliteit of brief, als een lid dat belang stelt in het lot van een medelid, als parlementslid en burger naijverig op de regten verleend bij art. 26 en 45 der wet.

„De president van den raad antwoordde mij, na als zijne meening te hebben opgegeven dat men volgens art. 45 niet de onschendbaarheid kon inroepen van parlementsleden gedurende de prorogatie der zittingen, dat de generaal de Lamarmora als buitengewoon koninklijk kommissaris die arrestatie had bevolen, daar de heeren Mordini en Fabrizzi op heeter daad waren betrapt. Hij trad daarbij wel niet in bijzonderheden omtrent hun misdaad, doch uit zijne woorden kon ik genoegzaam opmaken dat het betrof medepligtigheid aan de laatste gedragingen (negli ultimi moti) van een ander onzer kollegas, den generaal Garibaldi. Er bleef mij na het verhandelde dus slechts over om den wensch uit te drukken dat die ongelukkige verdenkingen ten spoedigste mogten verdwijnen.

„Van deze mijne vraag en het door mij ontvangen antwoord heb ik geen geheim gemaakt, ik heb deze dan ook medegedeeld aan verscheidene parlementsleden, die mij vroegen of ik niets wist van deze arrestatie, onder anderen ook deelde ik deze mede aan eenige der parlementsleden, die het geschrift hebben onderteekend, hetwelk ik ontvangen heb.

„Ten opzigte van het lid Calvino heb ik dezelfde vraag gedaan en het zelfde antwoord gekregen.

„Thans doet gij, mijnheer, met acht en twintig uwer geëerde kollega's met betrekking tot de arrestatie der heeren Mordini en Fabrizzi en op het gerucht van andere bevolene of ten uitvoer gebragte arrestatien van verschillende parlementsleden, met betrekking tot een berigt in onderscheidene dagbladen dat men eenigen hunner voor een krijgsraad dreigt te brengen, het verzoek aan den president van het parlement om met het oog op de waardigheid daarvan en de verdedigeng zijner regten en waarborgen, wel te willen schrijven aan de ministers van binnenlandsche zaken en justitie ten einde bepaalde inlichtingen te erlangen omtrent zulke gewigtige feiten.

„Ik moet u echter doen opmerken:

„Dat volgens mijne meening de president van het parlement noch de bevoegdheid noch het regt bezit om aan het ministerie schriftelijk of woordelijk uit naam van het parlement iets mede te deelen, als dit daaromtrent niet te voren heeft beraadslaagd.

„Dat volgens de bestaande voorschriften, de president in naam van het parlement niet kan handelen, zoo dit niet is besloten. (Art. 10.)

„Dat volgens de bepalingen der wet, elke vergadering of beraadslaging der kamer gedurende de prorogatie der zitting, onwettig en nietig is. (Art. 49.)

„Dat het dien ten gevolge onmogelijk zou zijn voor het oogenblik van de zijde des parlements eene beraadslaging uit te lokken omtrent het geschrift der negen en twintig leden.

„Dat van eene andere zijde door mij niet kan beweerd worden dat negen en twintig onderteekenaars (welk ook hun gezag moge zijn) eene morele vertegenwoordiging daarstellen van het parlement, terwijl verscheidene leden, die zich te Turijn bevonden het stuk niet hebben onderteekend.

„Dat de president van het parlement, terwijl allen het grootste belang hebben dat de uitvoerende magt zich binnen de perken harer bevoegdheid houde overeenkomstig de wetten, zich ook wel moet wachten om zich eene hoedanigheid of bevoegdheid aan te matigen die deze wetten hem niet toekennen.

„Dat ik vrees door anders te handelen den president van het parlement (ik spreek niet van mijn persoon) aan het gevaar bloot te stellen van het ministerie eene les te ontvangen omtrent konstitutioneel regt, terwijl men moet aannemen dat deze dit niet behoeft.

„Wanneer echter deze overwegingen mij weerhouden om op officiële wijze en in mijne hoedanigheid als president gevolg te geven aan den wensch der negen en twintig leden, die het bewuste stuk hebben geteekend, ben ik overtuigd dat zij verzekerd zullen zijn dat ik met ijver op eene officieuse wijze zal handelen, die het meest zal overeenkomen met de waardigheid der vergadering en de verdediging harer regten en waarborgen, een doel dat aan alle afgevaardigden van Italië gemeen is, die wij de eer hebben te vertegenwoordigen.

„Turijn 3 september 1862. S. Tecchio."

— Omtrent het verschijnen voor een regtbank van Garibaldi, zegt L'opinione het volgende:

„Daar allen eenstemmig oordeelen dat een veroordeelend vonnis onmiddellijk door amnestie zou worden gevolgd, wordt het geheele regtsgeding eene formaliteit, die zeer gevaarlijk is.

„De uitspraak zou alle kracht missen en aanleiding geven om te gelooven dat de regters, overtuigd dat er geen straf zou worden toegepast, zich minder naauwgezet zouden betoonen in het onderzoek naar de elementen van het misdrijf, de antecedenten, en de omstandigheden waaronder, alsmede de plaats waar de daad is gepleegd.

„Zou men dan thans vóór het begin des gedings zelfs het gezag der regters willen ondermijnen, het land in onrust brengen, de spanning vermeerderen en partijhaat opwekken, om na eenige maanden te doen, wat men onder gunstiger gesteldheid thans volbrengen kan?

„Wij zouden ons niet kunnen begrijpen dat men deze waarheden zou kunnen vergeten of veronachtzamen, evenmin als dat men een weg zou willen inslaan, welke door de ondervinding van alle volken, en niet het minst door de tegenwoordige gesteldheid van Italië, wordt afgekeurd."

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.